זון אויפגאנג — 8.27.
זון אונטערגאנג — 4.34.

די איינציקע ייִדישע
צייטונג
אין מערב קאנאדע
פטאבלירט אין 1910
דערשיינט

יעדן טאג

ייִדישע וואַרט

THE GATEWAY OF THE WEST

THE ISRAELITE PRESS

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published

DAILY

וועטער:
קלאר און מילד

Vol. 20, No. 287. Winnipeg, Tues. Dec. 30, 1930. Published Daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג

דינסטאג י׳ טבת, תרצ״א.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
JAN 6 1931
ASTOR, LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

ווייץ אין ליווערפול איז נעכטן געפאלן צו נידעריקסטן פרייז אין פינף און זעכציק יאָר, מיט איין אויסנאם

ר. כ. בענעט דערקלערט היינט פאַרם הילף פלענער

פרעמיער בענעט איז לעצטן אונט פארבייגעפאָרן וויניפעג אין זיין פרייוואט וואגאן, דורך דער סי. פּי. אר., אויף זיין וועג קיין רעדוישיינג, וואו ער האלט היינט זייער א וויכטיקע רעדע. אין וועלכער ער וועט אנצייכענען די פלענער פון דער רעגירונג אויף אריינצוהעלפן די פארמערס.

די רעדע, וואס ער האלט היינט אונט, וועט פארשפּרייטן ווערן דורך ראדיא אין בער׳ן גאנצן לאנד. זי וועט זיך אנפאנגען 9 אויינער וויניפעגער צייט, און וועט זיך פארצייען ביז 10. אויסער פרעמיער בענעט, וועלן ריידן פרעמיער עדערסאן און פ. מ. טוירנבאל, קיי. סי.

פרייז איז געווען דער נידעריקסטער זינט 1864, מיטן אויסנאם פון יאָר 1894

ליווערפול, ענגלאנד, דעצ. 30.— דער פרייז פון ווייץ האט זיך געשלאָסן אויף דעם ליווערפול מארק נעכטן אויף 4 שר׳ לינג און א האלבן פענס פאר א סענטאל (ארום 58 סענט א בושל).

דאס איז דער נידעריקסטער ווייץ פרייז אויף דעם הינגן ווייץ מארק פאר די לעצ׳טע 66 יאר, זינט 1864. מיט׳ן אויסנאם פון יאר 1894, ווען דער פרייז איז איין מאל געפאלן נידעריקער.

א פראמינענטער תבואה סוחר דא האט דערקלערט דעם דאזיגן פאל אין פריינן הויפטזעכלאך מיט דער איבער־פראדוקציע פון ווייץ אין קאנאדע, און אויך מיט דעם פאקט וואס די ווייץ שניטן פון אוסטראליע לויט אן ארגענטינע הויבן איצט אן אנצו־קומען אויפ׳ן מארק.

ניט געפוקט אויף דעם אלעמען, זאגט דער סוחר, וואלטן די פרייזן נאך אלץ געקאנט אנגעהאלטן ווערן העכער אונטער די אומשטענדן, ווען סאוועט רוסלאנד שיט ניט אויס מיליאנען בושל פון אירע ווייץ אויפ׳ן מארק.

לופט פאָסט צווישן סט. פאָול און וויניפעג פעברואר ערשטן

וואשינגטאן, דעצ. 30. — דער פאסט אפיס דעפארטמענט האט דא נעכטן אנאנסירט, אז די לופט־פאסט באדינונג צווישן, מינעאפאָלס און סט. פאול און וויניפעג, וועט זיך אנפאנגען דעם צווייטן פעברואר.

מזרחי און אגודה זאָלן זיך פאראייניקן פאר קהלה וואלן

ווארשע, דעצ. 30 (איטא). — א סענ־סאציאנעלע יידיעה איז דא פארשפּרייט געווארן, אז דער מזרחי האט באשלאָסן צו גרינדן א בלאָק מיט דער אגודת־ישראל פאר די קומענדיקע וואלן פאר די קהלה פארוואלטונגען אין פּוילן. די נייעס איז פארעפנטלאכט געווארן אין דער אידישער צייטונג "אונזער עקספּרעס".

די צייטונג דערקלערט, אז די געפאלנ־טע פאראייניקונג פון די צוויי ארטעאדאָ־קישע פארטיעס איז א רעזולטאט פון דער אנטרירונג פונ׳ם מזרחי, וואס זייער פיר־רער, העשל פארבשטיין, האט ניט געקראָגן דעם צווייטן מאנדאט אויפ׳ן ציוניסטישן צעטל אין די וואלן צום פּוילישן סיים, ניט געקוקט אויף דעם וואס דאס איז גע־ווען אין׳ם וואל אפאמף מיט דער ציוניס־טישער ארגאניזאציע.

קערפּער פון איד. אימיגראנטן צוריקגעבראכט צו אלטער היים

דאנציג, דעצ. 30 (איטא).— צום ערש־טן מאָל האט עס פאסירט, אז דער קער־פער פון א אידישן אימיגראנט אין אמע־ריקע זאָל געבראכט ווערן צוריק קיין פּוילן פאר קבורה, ווען די פּוילישע שיף „קאסטיושקא" האט אהער געבראכט דעם קערפער פון רעגינא לאש, פון ניו־יארק, צו באערדיקן עס אין דעם פאמיליען קבר אין לעמבערג.

סאוועט רעגירונג עפנט ארכיוון בנוגע דרייפוס פראצעס

פאריז, דעצ. 30 (איטא). — נייע איינ־צלהייטן וועגן דעם באריומטן דרייפוס פראצעס ווערן דערווייל־טעט, אל׳ס פון דעם, וואס די סאוועטישע רעגי־רונג האט באשלאָסן צו עפענען די אר־כיוון פון דער צארישער רעגירונג בנוגע דעם פראצעס.

די דאזיקע מעלדונג איז דא אנאנסירט געווארן פון דער ״ליגע פאר מענשלאכע רעכט״, וואס שטודירט איצט אלע דא־קומענטן וואס האבן א שייכות מיט דעם דרייפוס פראצעס.

אלע אידן אין אויסנאם ווילן אומ־ברייננען די אראבער, זאגט „פאלאשטין"

ירושלים, דעצ. 30 (איטא). — אלע אידן אין אויסנאם, ווילן אומברייננען די אראבער, האט דא אנומלט דערקלערט די אראבישע צייטונג "פאלאשטין".

די צייטונג האט די דערקלערונג גע־מאכט אין צוזאמענהאנג מיט איר אטאקע אויף דער ברית־שלום ארגאניזאציע, די נעזעלשאפט וואס באמיט זיך שאפן שלום צווישן אידן און אראבער אין פאלעסטינע.

ניט קאלאמבוס נאר אן אראבער האט אנטדעקט אמעריקע

קאאיראָ, דעצ. 30 (איטא). — ניט קא־לאמבוס נאר אן אראבער האט אנטדעקט אמעריקע. מאכמעדאנישע שבטים זיינען נאך היינט פארא אין בראזיל און אין מעקסיקא. נאך די אראבער זיינען נעקר־מען די גארמאנען און ווען אמעריקע איז שוין געווען א לאנד אנטדעקטע מדינה איז אהין געקומען קאלאמבוס. די דאזיקע נייע טעאריע, איז דא ארויסגעבראכט גע־ווארן אין א לעקציע וואס אכטער זאקי זיך געדעטעט. די רומענישע היסטאריקער, האט נעהאלטן פאר אן עולם פון 2,000 מענשן

ציוניסטישע באוועגונג טרויערט אויפ׳ן טויט פון לאָרד מעלטשעט

הזכרה נאָך פאַרשטאָרבענעם ציון פירער וועט דורכגעפירט ווערן אין לאָנדאָן מאָנטאג

(ספּעציעלע טעלעגראמע צו "דאס אידישע וואָרט" פון "איטא")

לאנדאן, דעצ. 30 (איטא).— אן אנאנס דער וועלט, — דאס איז ניט געווען בלויז איז היינט נעמאכט געווארן, אז א הזכ׳ דערפאר וואס ער איז געווען א מענש פון רח פארזאמלונג נאך לאָרד מעלטשעט האנדלונג, נאר אויך דערפאר וואס ער וועט דורכגעפירט ווערן קומענדן מאנטאג האט געהאט א וויזיע און א פילאזאפיע. אין קווינס האל, לאנדאן.

דר. ווייצמאן וועט זיין דער פארזיצער. זיין גוואלדיקער איינפלוס אויף דעם אינדוסטריעלן און פינאנציעלן געביט, צווישן די רעדנער וועלן זיין לאָרד העיל׳ זאגט דער קארעספּאנדענט, האט אים שאפן און סער הערבערט סמעטלי, סטענ׳ אבער ניט געלונגען צו פארווירקלאכן זיי־לי באלדווין איז אויף איינגעלאדן געווארן נע פאליטישע אביציעס, וועלכע ער האט מאסקווע, דעצ. 30 (איטא). — די סאָ־בלי־ספּס געהאט. ווען ער איז צוקומען צו וועטישע פּרעסע ניט אָפּ פראָפעסיענען אסקווטן מיט דער טענה, לאמאי א סך פלאץ צו דער נייעם פון לאָרד מעלטשעטס וויייניקער פעאיקע מענשן פון אים קריגן טוים. די ״איזוועסטיא״, מעלדנדיק וועגן אונטער־סעקרעטאר־אשטאוויס געענטפערט, אז אן דעם אויף דער פראגט זייט, כאראקטעריי־זירט דעם פארשטארבענעם ווי אן אינ־דעם אונדוסטריעלן אין פאליטישן פעלד, וועל־דוסטריעלן אין פאליטישן פירער, וועל־כער איז געווען איינער פון די ערשטע כער איז געווען איינער פון די ערשטע ענגלענדער צו פירן צו א מיטארבעטער אנדערע קלאנגען באהויפטן אבער, אז שאפט צווישן קאפּיטאליסטן און ארבעטער־דער דיזק אָף יארק, דעם קענינס צוויי־אונטער׳ס קעפּ אנגעשריגן ווערן צו דער טער זון, וועט באשטימט ווערן צו דער פאזיציע.

אונטער׳ן קעפּל "דאס ענגלישע אידע־טום באקלאָגט זיין גרעסטן טשעמפּיאן", פארעפנטלאכט די "מאנטשאָא פרי פּרעס" א קייבל פון איר לאנדאנער קארעספּאנ־דענט, אין וועלכער עס ווערט געמעלדעט, אז די ציוניסטן האלטן טאג און נאכט אן ערן־וואך ביי לאָרד מעלטשעטס קער־פער, און אז לאָרד מעלטשעט ווערט באַ־קלאגט ווי איינער פון די גרעסטע אידן אין ענגלישן עפנטלאכן לעבן, זינט דיז־ראעלי, מיט׳ן אויסנאם אפשר פון לאָרד ריידינג, וועלכער האט זיך דערשלאָגן פון אן ארימען אינגל צו ווערן ענגלאנדס הויפּט ריכטער און וויצע־קעניג פון אינדיע

דער קארעספּאנדענט פון דער "סאנדעי טיימס" דערקלערט, אז די ארבעטער רע־גירונג באטראכטט איצט פלענער צו פאר־רופן נייע וואלן.

לויט דעם קארעספּאנדענט, גיט צו די רעגירונג, אז זי דערווארטעט צו פאר־לירן א סך פלעצער אין די קומענדיקע וואלן, אבער א סך רעגירונגס מענשן גלויבן, אז אויב זי וועט באשטימען וואר־לען אין דער נאר נאָענטער צוקונפט, וועלן זיי פאַרלירן וויייניקער פלעצער, ווייל איצט זיינען נאך ניט פולקאם די רעגראנזיזירונגס פלענען פון דער קאנ־סערוואטיווער פארטיי, און דאס קאן זיין א געווינן פאר דער מאקדאנאלד רעגי־רונג, אויב וואלן וועלן דורכגעפירט ווערן באַצייטנס.

די מעגלאכקייט פון נייע וואלן אין ענגלאנד זיינען א פּוליציאָ פון דער שעכטער עקאנאמישער לאגע אין לאנד.

נעזעלשאפטלאכער קאלענדאר

דינסטאג דעצ. 30

חיים גרינבערג: "יעזוס", 9 אוו., פונקט אין פרי־זאל.

דר. ב. וויקטאר ביי פאריזאם. פון בנות שלום, 8 נ.מ., אין גרויסן ת״ת זאל.

אלגעמ. פארזאם. פון ליידיס אקז. פון "שטאט קאם.", 8 אוו., אין רומעד. שול

מיטוואך, דעצעמבער 31

באנקעט לכבוד חיים גרינבערג, 8.30 נ. מ., אין פאלקס שול. אלע איינגעלאדן

ניי־יאר אוונט און שפּאציר ביי יונגט לינקע פּוע״צ 6.30 אוו. פון פרץ אינסט. פארווייזונג אין 445 רעדוואוד עווג.

דאָנערשטאָג, יאַנוואַר 1

יערלאכע אונטערנעמונג ביי אינדעפּ. ליג סיק בעג. אסן., 6 נ. מ. אין נייער ת״ת.

קולטור. פארזאמלונג פון הנוער העובד 3 נ.מ., אין פאלקס שול.

זונטאָג, יאַנוואַר 4

שוועסטער־טאג פון ליידיס אקז. עדת־ישורון שול, 2.30 נ.מ., אין שול.

ספּעצ. פארזאם פון "חסד של אמת", 7.30 נ.מ., אין נייער ת״ת.

טיי פון ליידיס אקז. מושב זקנים ביי מרס. אלטמאן, 377 סטעלא עוו., 2—12.

טיי פון פּוע״צ פרויען קלוב ביי מרס. האלפּערין, 381 דאָפערין, עווע., 2.30 ביז שפּעט פאר׳ן ארץ־ישראל באזאר.

מאָנטאָג, יאַנוואַר 5

מ. אווערבאך ביי פארזאם. פון כנסת־ישראל סיסטערהוד, 8 נ.מ., אין ת״ת.

מיטוואָך, יאַנוואַר 7

שוועסטער אוו., ביי יונג. הדסה, 8 נ.מ. אין ציון זאל. פּראגראם, צובייסן.

זונטאָג, יאַנוואַר 11

"טענ־טאג" פון כנסת ישראל סיסטער.

קלאנג אז באלדווין קאָן ווערן קאנאדער גאָווערנאָר דושענעראל

סטענלי באלדווין

לאנדאן, דעצ. 30. — צוואמען מיט די קלאנגען וועגן סטענלי באלדווין אב־זיכט צו רעזיגנירן פון דער פירערשאפט פון דער קאנסערוואטיווער פארטיי, דאָ זיך אין היינט פּאליטישע קרייז זען אויף די קלאנגען וועגן זיין מעגלאכער באשטימונג צום פּאסטן פון גאווערנאר דומינען אין קאנאדע, אויפ׳ן אָרט פון לאָרד ווייזינגדאן וואס פארנעמט באלד דעם פּאסטן פון וויצע־קעניג פון אינדיע.

אנדערע קלאנגען באהויפּטן אבער, אז דער דיוק אָף יארק, דעם קענינס צווייטער זון, וועט באשטימט ווערן צו דער פּאזיציע.

כאריכט אז ארבעטער פּארטיי גרייט זיך צו אלגעמיינע וואלן

לאנדאן, דעצ. 30. — דער פּאליטי־שער קארעספּאנדענט פון דער "סאנדעי טיימס" דערקלערט, אז די ארבעטער רע־גירונג באטראכטט איצט פלענער צו פאר־רופן נייע וואלן.

לויט דעם קארעספּאנדענט, גיט צו די רעגירונג, אז זי דערווארטעט צו פאר־לירן א סך פלעצער אין די קומענדיקע וואלן, אבער א סך רעגירונגס מענשן גלויבן, אז אויב זי וועט באשטימען וואר־לען אין דער נאר נאָענטער צוקונפט, וועלן זיי פאַרלירן וויייניקער פלעצער, ווייל איצט זיינען נאך ניט פולקאם די רעגראנזיזירונגס פלענען פון דער קאנ־סערוואטיווער פארטיי, און דאס קאן זיין א געווינן פאר דער מאקדאנאלד רעגי־רונג, אויב וואלן וועלן דורכגעפירט ווערן באַצייטנס.

ציוניסטישע רעגירונג שיקט ארמיי קענען מאכמעדאנער וואָס זאָלן האָבן אויס־געשלאכטעט 30 טויזנט כינעזער

שאנכאי, כינע, דעצ. 30. — די כינע־זישע רעגירונג האט אריינגעשיקט א מי־ליטערישע עקספּעדיציע צו צעצעריינען אדער פארניכט די מאכמעדאנישע אר־מיי, וועלכע זאל האבן געבראכט. אויסגעשלאכטעט דרייסיק טויזנט כינע־זער.

די מאכמעדאנישע באנדעס געפינען זיך אין די ווייטע און אפּגעשניטענע בערג אין צפון מזרח פון דער קאנסו פּראווינץ. די עקספּעדיציע וועט מוזן גיין אהין דורך די הונגער־ליידנדיקע שאנסי און קאנסו פּראווינצן, און עס ווערט אפשר איר נע־מען חדשים צו דערגרייכן איר ציל.

די באריכטן לויטן, אז די מאכמעדא־נער האבן צוויי חדשים צייט אנגעפירט די פאנראמען און אויסשלאכטונגען אויף דעם ברוטאלסטן אופן. זיי האבן געפלי־דערט און פארנעמען אין אן בלויז אין די שטעט זיינען דא זעקס מיליאן פרויען און מיידלאך, וואס טוען גאנרישט אויר־מער הויז ארבעט.

די צייטונג רעקאמענדירט דערפאר, אז עס זאָלן געגרינדעט ווערן מער קינדער־היימען, כדי צו געבן די מוטערס א גע־לעגענהייט צו ארבעטן אין די פאבריקן.

די צייטונג פאדערט אויף אפּצושאפן די עקאנאמישע אומגלייכהייט צווישן מענער און פרויען, וועלכע איז נאך פארבליבן ווי א רוישה פונ׳ם אלטן רעשטים.

נעלערנטער געפינט ווירקזאמען מיטל קענען טיפוס

קעמברידזש, מאס., דעצ. 30. — האנס זינסער, פון הארווארד, איינער פון אמע־ריקעס אנגעזעענסטן באקטעריאלאגיסטן, האט באריכטעט צו דער געזעלשאפט פון אמעריקאנער באקטעריאלאגיסטן, אז עס איז אים געלונגען צו קריגן אין גענוגנדי־קע קוואנטיטעטן א מיטל קענען טיפוס (טאיפאיד פיווער). די טעסטן וואס ער האט געמאכט מיט חיות האבן געוויזן, אז די איינשפּריצונג פּראדוצירט אדער פול־שטענדיקע אימוניטעט פון טיפוס, אדער, אמוויינקסטנס, מאכט עס די אטאקע פיל מילדער.

״פּראוודא״ פאַרלאַנגט מען זאָל מאָ־ביליזירן פרויען פאַר אַרבעט

מאסקווע, דעצ. 30. — די "פּראוודא", אפיציעלער ארגאן פון דער קאמוניסטי־שער פארטיי, פאדערט מען זאל רעקרו־טירן פרויען פאר ארבעט אין די פאב־ריקן, ווי א מיטל צו לייזן דאס פּראב־לעם פון ארבעטער מאנגל. די צייטונג באהויפּטעט, אז נייע צוויי מיליאן אר־בעטער וועלן נויטיק זיין אין 1931 אנ־צופירן די רוסישע פּראיעקטן פונ׳ם פינף־יאריקן פּלאן.

די צייטונג ציינט אן, אז בלויז אין די

אגב - אורחא

פון מארק

חיים גרינבערג וועגן מאהאט־מא גאנדי

לויט זיין לעקציע זונטאג אוו., אין פּרץ־זאל, איבער "גאנדי, דער אינדישער נביא"

ווען מען זאל עס וועלן באצייכענען מיט דעם דאזיגן נאמען, אין אפשר מאהאט־מא גאנדי דער גרעסטער דיקטאטאר וואס די וועלט האט ווען געזען: קיין דיק־טאטאר אין קיין צייט האט ניט אויסגע־איבט אזא גוואלדיקן איינפלוס און א מענשנס ווארט איז קיינמאל ניט אזוי גע־ווען געזען פאר 320 מיליאן מענשן, ווי גאנדיס.

אבער דער אונטערשייד צווישן אים און וועלכן ס׳איז אנדער דיקטאטאר איז דאס, וואס ער גלויבט ניט און באנוצט זיך ניט מיט קיין שום גוואלד־מיטלען.

זיין איינפלוס איז א ריין מאראלישער, אן צוואנג. זיין ווארט איז הייליק פאר די 320 מיליאן איינוואוינער פון אינדיע, הינדוס און מוסולמאנער, מענער, פרויען און קינדער, ווייל ער איז א הויך מאָרא־לישער מענש און באאיינפלוסט מאָרא־ליש אלע איינוואוינער פון לאנד.

* * *

מאהאטמא גאנדי איז צוערשט א רעד־ליגיעזער לערער, — איינער פון די גרעס־טע אויף דעם נעביט פאר א סך דורות.

ער פּרובירט צו פאראייניקן אלע אינ־דישע צאלרייכע גלויבנס און סעקטעס אין איין גלויבן, וואס באזירט זיך אויף די הויך מאראלישע לערן פון בודהאיזם. — די שטרעבונג פונ׳ם יחיד צו מאראלישער פולקאמענהייט דורך מיטליידן מיט דער וועלט וואס איז פאר׳משפט צו ליידן (דער מאכמעדאניזם איז ניט קיין אינדישע, נאר אן אימפּאריטרטע רעליגיע).

וואלט ער פארבליבן א רעליגיעזער לע־רער, וואלט ער נעקאנט אפשר אנגיין אן קאנפליקט מיט זיינע איינענע טעאריע.

אפשר וואלט ער נאר נעקאנט אונעק־גיין פון דער וועלט אין א מדבר, וואו ער וואלט נעקאנט ניט געשטערט פון די קאנ־פליקטן פונ׳ם ווירקלאכן לעבן, אויסלעבן זיך אונ׳ם גייסט פון זיין לערע.

אבער גאנדי פילט זיך ווי א טייל פון דער גאנצער געזעלשאפט, וואס טראגט דערפאר א טייל פון דער אחריות פאר אירע קאנפליקטן, און ווי די דאזיגע קאנ־פליקטן מאטערן אים ניט, ווייל ער פון זיי ניט אנטלויפן צו רעטן זיך שערענלאך.

* * *

און גאנדי איז א פּאליטיקער, — א ליידנשאפטלאכער קעמפער פאר אינדיעס באפרייאונג פון ענגלישן יאָך.

אין דער פּאליטיק זוכט ער אריינצופירן זיינע הויכע רעליגיעזע פּרינציפּן. — אבער דא הויבן זיך אן די קאנפליקטן פונ׳ם רשאלן לעבן מיט די אבסטראקטע רעליגיעזע פּרינציפּן.

מען טאר ניט מארדן; אבער אז א משאטע משוגענע הנדס באפאלן א איינ־דישן דארף און צעבייטן מענשן, וואס שטארבן אין שרעקלאכע ליידן, וואס זאל מען טאן?

יא, ער איז מתיר זיי צו שיסן.

הייסט עס, אז מען קאן מארדן אין נע־וויסע פאלן צו רעטן אנדערע.

און וואס אז א מענש באפאלט א פרוי אין וואלד, מאג מען אים שיסן צו פאר־טיידיקן די פרוי?

אז עס העלפן ניט קיין מאראלישע אר־גומענטן, מעג מען מסתמא.

און אז ס׳איז נויטיק צו דערמארדן א מענשן צו רעטן א סך מענשן? מעג מען שיסן די ענגלענדער צו באפרייען אינדיע?

ניין, דאס ניט. א פאלק קאן וואר׳טן, און קעמפן מיט מאראלישן כח.

* * *

נו, און אז אינדיע וועט זיך באפרייען מוז זי גרינדן איר איינענעם מלוכה אפּא־ראט.

וואס־זשע וועט זי טאן מיט פארברע־כער?

זי וועט זיי פארשפּארן, אבער זי וועט זיי באהאנדלען מענשלאך, ווי קראנקע.

און אז זיי וועלן ניט לאזן זיך באר־האנדלען?

נו, וועט מען באנוצן קענן זיי גוואלד מיטלען.

און וואס וועט מען טאן צו באוואוסן אינדיעס גרעניצן קענן אן אינוואזיע פון קריגערישע שכנים?

מען וועט מוזן אוועקשטעלן א גרעניץ־וואך.

הייסט דאס — באוואפנטע סאלדאטן...

(אויף וויפל מיר איז באקאנט, האט גאנדי געזאגט, אז אינדיע וואלט געדונגען בריטישע סאלדאטן צו באשיצן אירע גרעניצן. מ.)

* * *

גאנדי פארשטייט אט די קאנפליקטן. און ער ליידט פון זיי.

זיין אויסרייד איז:

מענשן קאנען קיינמאל ניט דערגרייכן די תכלית השלמות. זיי דארפן אבער זי שטעלן פאר א ציל און שטרעבן צו דער־גרייכן זי אזוי נאענט, ווי דאס איז נאר מעגלאך.

(נאטירלאך, עפּנט דאס דעם וועג פאר דער באדעכטיקונג פון אן א צאל אפּטור־גונגען און אפּווייכונגען).

* * *

גאנדי איז א ליידנשאפטלאכער אינדי־שער פאטריאט. — ער וויל אז אינדיע זאל פארבלייבן ריין אינדיש.

ער וויל ניט וויסן און וויל ניט אנער־קענען די אייראפּייאישע ציוויליזאציע, — ניט נאר די טעכנישע. נאר אפילו די עטישע און עסטעטישע.

ער גלויבט, אז אינדיע דארף ניט די אייראפּייאישע אייזענבאנען און פאבריקן, און ניט איר ליטעראטור און קונסט.

נאטירלאך, שטייט ער זיך דא אויף אן אן קאנפליקטן אין דעם לעבן.

אבער, ניט געקוקט אויף אט די אלע קאנפליקטן, איז ער פארט אפשר די העכ־סטע מאראלישע פערזענלאכקייט און דער איינפלוסרייכסטער מענש פון דעם דור.

אַנטיסעמיטישע פּראָפעסאָר אין אַמעריקע

״אַמעריקע פאַר אַמעריקאַנער״ — ״אַמעריקע פאַר אַלע״

ניו־יארק, דעצ. 30 (איטא). — פּראָפעסאָר ליאָנ׳ל ד. גאָלדשטיין, אן אנטיסעמיטישער שריבער, האט אויפגעהויבן א קאמפּאניע אין דער צייטונג "ניו יארק סאן" אין פון־דעם אויפן אמעריקע פאר אמעריקאנער, אמעריקע פאר אלע".

אין דער אנטפערן אויפן אנגעהויבן פון דער קאמפּאניע, שרייבט דער פּרופעסאר, אז אמעריקע איז אן אמעריקאנישע לאנד, אמעריקע איז אן אמעריקאנישע לאנד, אמעריקע איז אן אמעריקאנישע לאנד,

THE ISRAELITE PRESS
The only Jewish Newspaper in Western Canada.
Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA
Subscription: $6.00 per year
Established 1910 Phones: 55 409—52 213
Winnipeg — Manitoba

לאָרד מעלטשעט — דער איד

דער טויט פון לאָרד מעלטשעט האָט די ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע זיכער באַרויבט פון איינער פון די שטאַרקסטע פיגורן אין איינפלוסריכסטע מענשן אין דער באַוועגונג. און זי וועט איבערהויפּט שאַרף פילן דעם פאַרלוסט איצט, ווען זי נייטיקט זיך באַזונדערס אין פּאָליטישן איינפלוס. אין די ליניעס פון איר פּאָליטיק.

לאָרד מעלטשעט האָט פּאָליטיש זייער פיל אויפגעטאָן פאַר'ן ציוניזם. וואָס איז שייך זיין פּראַקטישער ציוניסטישער אַרבעט, איז ער לעצטנס געווען דער פּרעזידענט פון דער ענגלישער ציוניסטישער פעדעראַציע און אויך פון דער ענגלישער אַנגעטור אָפּטיילונג. — א פּאָזיציע פון וועלכער ער האָט אָבער רעזיגנירט נאָך דער דערשיינונג פונ'ם וויסן פּאַפּיר, ווי אַן אויסדרוק פון פּראָטעסט קעגן דער רעגירונגס פּאָליטיק דערקלערונג.

כאָטש לאָרד מעלטשעט איז געווען איינער פון די .רייכסטע מענשן אין דער בריטישער אימפּעריע, איז עס אָבער אונז ניט באַקאַנט אַז זיינע פּערזענלאַכע בייטראַגן צו ציוניסטישע פאָנדן זאָלן זיין באַזונדערס גרויס. ער האָט פאַרגעציינט "פריוזאַטע אינישיאַטיווע" אין דער אַנטוויקלונג פון ארץ־ישראל, און ער האָט אויסגעקליבן צו טאָן פּראַקטישע אַרבעט דורך די פירמעס וואָס ער האָט קאָנטראַלירט. ער האָט אַזוי פאַרפאָלגט גרויסע שטחים באָדן אין פּאַלעסטינע מיט אַראַנזשען, און דאָס איז ער געווען וואָס איז געשטאַנען הינטער נאַציאָנאַליסטישן ים־המלח קאָנצעפּטיע.

ווי האָט לאָרד מעלטשעט, דער זון פון אַן ארימען אידישן אימיגראַנט פון דייטשלאַנד, געטראָגן זיין אידישקייט?

דאָס איז גאַנץ שווער צו באַשטימען. אינ'ם פּאָליטישן לעבן האָט ער זיך קיינמאָל ניט געזוכט צו באַהאַלטן. זיין ציוניזם האָט ער אָפן פּראָקלאַמירט און פאַרטיידיקט ביי יעדער געלעגנהייט. ער האָט שוין דאָ לעצטנס, אין זיינעם א בריוו צו דר. באַדנהיימער, דערקלערט זיך פאַר א קומפּרעמיס־ציוניסטישער פּאָליטיק און אפילו פאַר דעם איבערפיר פונ'ם ציוניזם. צענטער פון לאָנדאָן, וואָס וועלכע געווען א פאַקטישע קריגס דערקלערונג צו דער בריטישער רעגירונג. ער האָט ניט מורא געהאַט. אַז מען וועט אים דערפאַר באַשולדיקן אין אומלאָיאַליטעט צו דער בריטישער רעגירונג.

עס איז אָבער ניט אַזוי זיכער, אַז ער האָט פונקט אַזוי שטאַלץ גע־טראָגן זיין אידישקייט אין זיין פריוואַטן און איינגערן געזעלשאַפטלאַכן קרייז. דאָס וואָס ער האָט אַזוי לייכט פאַרבינדן זיין נאָמען אַלפּערעד מאַנד אויף לאָרד מעלטשעט איז אפשר ניט קיין באַווייז אויף דעם, — דאָס איז דער געוויינלאַכסטער מנהג ביי אַלע ענגלענדער וועגן זיי קריגן דעם לאָרדן טיטול (כאָטש ראַטשילד האָט זיין נאָמען ניט געבינדן. און כאָטש דיזראַעלי האָט פאַרגעציינט זיין אַלטן נאָמען אפילו דאָן, וועגן ער איז געוואָרן לאָרד ביקאָנספילד).

אויב אָבער ס'איז אמת וואָס די צייטונגען באַריכטן, אַז ער און זיין פאַמיליע האָבן באַלאַנגט צו דער אַנגליקאַנער קירך, — דאָס הייס פשוט אַז זיי האָבן זיך גע'שמד'ט, — דאָן איז דאָס א באַוויז, אַז ער האָט אין זיין פּריוואַטן לעבן געפונען די אידישקייט פאַר א צו שווערער לאַסט צו טראָגן. זאָל עס אפילו זיין בלויז טיילווז אמת, און אַז ער זאָל האָבן דערראָזן בלויז זיין פאַמיליע צו שמד'ן זיך, פאַרבלייבנדיק אַליין א איד, באַוויז עס אבער פאַרט ניט אַז ער זאָל האָבן געהאַט א באַזונדערס שטאַרקן אידישן רוקן־ביין

מילא, אין דיזראַעלים צייטן, איז נאָך אידישקייט געווען א גרויסע שטע־רונג צו א פּאָליטישער קאַריערע. היינט זיינען דאָ אויבנאַן אין בריטישן פּאָליטישן לעבן אַזעלכע נעמען, וויי סער הערבערט סעמועל און לאָרד רי־דינג, וועמען זייער אידישקייט האָט אבסאָלוט ניט געשטערט צו דערגרייכן די העכסטע פּאָליטישע אַמביציעס. אויב אין לאָרד מעלטשעטס פאַמיליע איז געווען שמד, איז דאָס וואַרשיינלאַך נאָר צוליב קליינע געזעלשאַפטלאַכע אַמביציעס, — צו עפענען פאַר זיך בריטער די טירן פון דער "הויכער סאָסייטי".

עס איז מערקווירדיק, ווי די אידישע וועלט האָט ביז איצט ניט גע־הערט וועגן דער שמד געשיכטע, און זי איז געקומען פאַר א סך זיי אַן אומאַנגענעמער איבערראַשונג. עס זעט אויס, אַז לאָרד מעלטשעט אַליין איז ניט געווען באַזונדערס שטאָלץ דערמיט. — און אפשר איז זיין גאַנצער אַרייַנגעוואָרפן זיך אין דער אידישער טעטיקייט געווען אַן אויסקויף פאַר זיין געוויסן.

אַז די געשיכטע פון שמד זעט אויס צו זיין כאָטש טיילווייז ריכטיק, איז צו זעען דערפון. וואָס ער וועט מקובר אויף א ניט־אידישן, כאָטש אויך ניט סעקטאַריאַנישן בית־עלמין. ער האָט אויסגעדריקט זיין וואונש אַז ער זאָל מקובר ווערן ווי א איד. אָבער אויב ס'איז נויטיק געווען פאַר אים אויס־צודריקן דעם דאָזיקן וואונש, איז דאָס דאָך שוין א סימן, אַז אמונייניקסטנס מיט דער אידישקייט פון זיין פאַמיליע איז עס ניט גלאַט . . .

דער ענין וועט מסתמא קיר־צלאַך אויפגעדעקט ווערן געגייער, — אין. ווער ווייס. אויב עס איז דאָ ניט געווען א ריין־אידישע מעלטשעט מראַנעדיע?

א ביאָגראַפיע פונ'ם זון פון אַן ארימען אידישן עמיגראַנט פון דייטש־לאַנד, וועלכער איז געוואָרן איינער פון די מעכטיקסטע פינאַנסירן און איינ־פלוסריכסטע פּאָליטיקער אין דער בריטישער אימפּעריע, וועט זיין פון גרויס אינטערעס פאַר אונז, ווייל אין איר שפּיגלט זיך וואַרשיינלאַך אָפּ א אידישע מראַנעדיע.

די מורא פאַר סאָוועטישער קאָנקורענץ

אויב די סאָוועט רעגירונג וואָלט געהאַט בדעה אָנצואַוואַרפן א שרעק אויף די קאַפּיטאַליסטישע ווירטשאַפט פון די אַנדערע לענדער מיט איר קאָנקורענץ אויפ'ן וועלט מאַרק, האָט זי ווי עס זעט אויס, איר ציל דער־גרייכט: מען האַלט אין די לענדער אין איין שערקן דעם עולם מיט א פאַר־פייצונג פון סאָוועטישן ברויט. סאָוועטיש געהילץ, סאָוועטישן פּוטערוואַרג און א. וו.

די נאַנצע אינפלאַציע אויפ'ן ווייץ מאַרק וועט צוגעשריבן צו די סאָוועטישע ווייץ קעסאָרטן. — גלייך ווי די עשלאַכע צענדליק מיליאָן בושל ווייץ וואָס די סאָוועט רעגירונג האָט דאָס יאָר עקספּאָרטירט וואָלט מאַקע געקאָנט אַזוי גרינדלאַך אויפטרייסלען די פּריינץ אויף א מאַרק, וואָס האָט צו מאַן מיט ביליאָנען בושל. מיט צוויי יאָר צוריק האָט קאַנאַדע געהאַט א גוואַלדיקע ווייץ גערעטעניש. וואָס איז געווען אויף 150 מיליאָן בושל העכער ווי דאָס יאָר, און דאָך זיינען דאַן די פּריינץ געווען דריי מאָל העכער ווי איצט.

אויף דעם זעלבן אופן ווערט וואַרשיינלאַך שטאַרק איבערגעטריבן די באַדייטונג פון דער סאָוועטישער קאָנקורענץ אויף אַנדערע געביטן. ביי איר גרעסטער אַנשטרענגונג קאָן נאָך סאָוועט רוסלאַנד דערוויל ניט פּראָ־דוצירן אַזויפיל סחורות, אַז זי זאָל באַמאַרק קאָנען אויפטרייסלען דעם וועלט מאַרק.

וואָס די סאָוועט רעגירונג טוט דערווייל איז. — באַשריינקנדיק דעם לעבנס שטייגער אין לאַנד. עקספּאָרטירט זי אין אויסלאַנד אַזויפיל סחורות, וויפל זי קאָן נאָר אָפּשפּאָרן פון א באַפעלקערונג וואָס נויטיקט זיך שטאַרק אַליין אין זיי. זי טוט עס, נאַטירלאַך, ניט אויס שלעכטסקייט צו איר אייגע־נער באַפעלקערונג. און ניט כדי אויפצוטרייסלען די קאַפּיטאַליסטישע ווירט־שאַפט.

זי טוט עס, ווייל זי נויטיקט זיך ווי אין לעבן אינ'ם מזונ'עס געלט צו קויפן מאַשינען מיט וועלכע עס זאָל פאַרלייכטערט ווערן דער דורכפיר פון איר פינף־יאָריקן פּלאַן. — און קיינער ליידעט ניט אַזוי פון די געפאַלענע פּריינץ, ווי מאַקע זי אַליין. וואָס איז צוליב דעם געצוואונגען צו עקספּאָרטירן מער סחורה אין וועלכער זי אַליין נויטיקט זיך, קריגנדיק דערפאַר ווייניקער מאַשינען וואָס זיינען נאָך פאַר איר מער נויטיק.

וואָלט די סאָוועט רעגירונג געקראָגן אויסלענדישע קרעדיטן, וואָלט זי וואַרשיינלאַך ניט געדאַרפט אַרויסרייסן דעם ביסן פונ'ם מויל פון דער איינגענער באַפעלקערונג צו קריגן קאַפּיטאַלן. — און זי וואָלט אַזוי ניט געווען קיין שרעק פאַר דעם וועלט־מאַרק.

דאָס אידישע לעבן אויף די פּוילישע קרעסן :

(א בחיוו פון פּוילן)
(ספּעציעל פאַר ד. א. וו. דורך "אינטאַ")
פון ב. בוים

א ווערטל זאָגט: פון וואָס מען זאָל ניט רעדן מוז מען אַלץ אַרויפקומען אויפן טויט, אַזוי איז ביי אונז מיטן קריזיס — אומעטום וואו מען גייט און מען שטייט הערט מען נאָר רעדן וועגן דעם קריזיס — הימל, ערד און קריזיס!

כאָטש איינגלאַך איז דער קריזיס היינט א "צרת־רבים" און פונדעסטוועגן קאָן זיך יעדער איינער דערמיט קנאַפּ וואָס טרייסטן — סיידן ער האָט א ברי־רח צו ליידן, אָבער נאָר איינגאַנצן א סוף מאַכן צו די אַלע צרות דורך געוויסע "אויסגעפּרובירטע מיטלען" . . . מער ניט, דער אידישער קרעסן סוחר איז פּוילן לעבט דאָך מיט בטחון, אַז סוף־כל־סוף, וועט זיך אַלץ איבערדרייען. איבע־ריקנס איז ער זיכער, עס קאָן דאָך כסדר ניט זיין בלויז פינסטער, עס מוז דאָך אויף, וועט עס איז אמאָל, קומען ליכט, און מחאי טעמו אין ער גרייט בעסער צו ליידן אונטער פאַרשיידענע אומשטעע־דען, אבי ניט מיטמאַכן דעם זעלבן "שדים טאַניץ", ווי למשל, א וואַרשעווער אידישער סוחר אָדער א לאָדזער. וואָס באַלד ער דערפילט, אַז דער עקאָנאָמישער באַדן גליטשט זיך אויס אונטער אים, איז ער פיקס און פאַרטיק צושטעלן דאָס איינגל צום שלייף . . .

איך גיי איצט אַריבער קודם כל צו ראַוונע, וואו דער קריזיס האָט זיך לעצ־טענס "איינגעבירגערט", אַזוי, אַז כמעט אין אַלע האַנדלס־בראַנזשעס הערשט א פאַלשטענדיקער שטילשטאַנד. נאָנץ באַ־דזונדערס הערשט אַן אויסערגעוויינלאַכער שטילשטאַנד אין דעם האַנדל מיט מאַ־נופאַקטורי־אייזן, לעדער, שיך, נאַלאַנ־טעריע און קליידונג . . . עס נייען אוועק נאָכן, וואו מען זעט ניט קיין קונה פאַר די אויגן, אויסער די שטייער־סעקוועסט־ראַטאָרן וואָס דרייען זיך פאַר די טירן פון די געוועלבער מיט פולע אָנגעשטאָפּ־טע טעקעס — אַלס זכר לחורבן . . . . א צעמאָל די קאָמאַרניקעס, וואָס כאַפּן זיך נאָנץ אָפט אַריין אין א געוועלב מאַכן א "זאַיגנשעפט" פאַר עפּעס א חוב און דאַן ווערט איבער דער הויפּט־דריטע מאַי־נאַס וואו עס געפינען זיך דאָס רוב געוועלבער, א שטיקל באַוועג־גונג.

די חויפּט סיבה פון אַזא סטאַגנאַציע אין ראַוונער האַנדל איז ערשטנס, דער אלגעמיינער שלעכטער עקאָנאָמישער מצב, צווייטנס ווידער — און דאָס איז דאָס איז דער עיקר — דער נעפאַלענער מצב פון תבואה, וואָס איז שטענדיק גע־ווען די חויפּט באַשעפטיקונג פון דאָס רוב ראַוונער סוחרים. און אַז די תבואה איז געפאַלן, איז במילא אויך געפאַלן די קויף קראַפט פונם פויער, וועלכער איז געווען דער איינציקער "קאָנסומענט", ביי וועלכע דער קרעמער האָט גוט גע־לייזט און פאַרדינט. ווארום דעם נאָנצן פּריון פון דער תבואה, וואָס דער פויער פלעגט אַריינברייגנען אין שטאָט אריין, האָט ער, דער פויער, שוין צוריק ניט גע־פירט אהיים, ער האָט שוין דערפון גע־זען מאַכן א "תכלית" אין שטאָט; אַנ־דערש איז היינט, ווען דער זעלבער פויר איז אַבער שלעכט, וואָס אונזערע אַר־בעטער אַחינו בני ישראל מיט פיל יו־ניאָנס, וואו אפילו די וואָס קאָנען ריב־טיק אַפריקן, אַפּטיילן באַלאַנגען צו זיי . . . און מען צאָלט דיווס, מיט ביזיגע סאַנע־מיקע קלייגע קלייגע, מיט אַלע פּיטשעוועקס, איז זעלבסט פאַרשטענדלאַך, אַז מען מוז האָבן א "אַ־דישע געווערקשאַפטן".

מילא, אַרט דאָך פיינעס ניט וואָס נאָך עטלאַכע אידן וועלן האָבן פרנסה, מען וועט אויסהאַלטן א פינאַנציעלן רעקאָרדיגנג סעקרעטאַר אַן א. וו. אַז אַר־בעטער, מיט יוניאָן פאַרלאַנג וויי־לען צאָלן, וועט איר זיי דען זאָגן: צאָלט ניט? איז פאַראַן א "געווערק־שאַפטן.

איז אַבער פאַראַן א חילוקי דעות וועגן יוניאָנס לייט. פאַראַן אַנדערע וואָס זאָגן אַז אין עלעקשאַן צייט דאַרפן יו־ניאָן לייט" שטימען פאַר אַן אַרבעטער אַנדידאַט. זיינען אַבער אַנדערע וואָס זאָגן: מען זעט זיין א גוטער יוניאָן מאַן, צאָלן וויפיל מען הייסט, ניט פרעגן קיין חשבון, זיין א גוט באַ־קעס, וואָס זיינען בעלנים אויסצוזיינן יענעמס בלוט ביזן דעק, און טאָמער איז נאָך פּיאַווקעס וויינינק, איז אויך שווינ־לער. איר זייט אוועק אויף פאַרמס. ער־לאָכע לייט, איר אַליין האָט ניט געקאָנט פאַרליידן די עולות וואָס מען טוט אויף דער וועלט צום אַרימאַן, און איר אַליין זייט ניט בעסער. א שטיקל פּוטער מיט גאָלד צו גלייך. אַן איי קאָן מען אינ־נאַנצן ניט קויפן, טייערער פון גאָלד. פלייש א משוגענער פּריי. וואָס טוט זיך דאָ מיט אייך? אונזער א קינד קאָן ניט זוכה זיין צו א גלאַז ריינע מילך (אַן וואַסער), פון אַן איי שוין אָפּגערעדט.

אין א צווייטן ווינקל, מען קאָכט זיך אַן אין שיקאַגאָ איז איצט זייער, זיי ער שלעכט די צייט ווייסט איר. איך מיין ניט חלילה אַז דער וועטער האָט זיך נעאַנדערשט, צו דער פאַרבאַרייטונג אונזער "מעיאַר טאַמסאַן" האָט זיך, לא עליכם, געלאָזט אָפּערירן אויף זיין אָפּענדיק, האָט נעבאַך ניט געקאָנט זופן מילא, אַרט דאָך פיינעס ניט וואָס נאָך עטלאַכע אידן וועלן האָבן פרנסה, מען וועט אויסהאַלטן א פינאַנציעלן, פון אַנטאַניינס טיש, דער "כריין" מיטן "רעטאַך" א גאַנץ יאָר — איך מיין ביז־נעס. ווייל דער וועטער איז דער זעלבער. די "מאַנ'ס", די נעבלען זיינען די זעלד־בע ווי פאַר א יאָרן, פאַר צוויי יאָרן. אָבער געשעפטן? לא עליכם! האָבן מיר דאָ אַן אומבאַשעפטיקונג פּראָבלעם. איר ווייסט דאָך פון די צייטונגס באַריכטן אַז דער "מזל'דיקער" פּרעז. האַוווער, דער אַפּעריקאַנער סענאַט און דער קאָנגרעס פּרובירן לעגן די פראַגע. די סטייט רע־גירונגען אסיגנירן געוויסע סומען געלט צו לינדערן די גרויזאַם שרעקלאַכע נויט פון דער פאַראַרבייטער הונגעריקער מאַסע ליידיקייער. קאַנסיס, מוניציפּאַ־ליטעטן, אַלע, אַלע ווענדן אַן מיטלען צו העלפן. וועט איר, קאַנאַדער אידן, מיינע באַקאַנטע ליבע קאַנאַדער, דייגקען אַז "אחינו בני ישראל" בלייבן אין אַזא "עת צרה" הינטערשטעליק? האָט איר בכמה־לה א טעות. איך זאָג אייך זיכער, אַז די פּראָפּעסיאָנאַלע כלל טוער, די פּראָפעסי־אָנאַלע סאָסייטי ליידיס און "ספּיטשי־ווערס" לעבן איצט א טאָג. מען רייסט פון טויטע און פון לעבעדיקע, אַלץ פאַר די אומבאַשעפטיקט. אַלע האָבן פאַרגעסן זייערע אַלטע סאָסייטיס, זייערע אַלטע טאַרבעס און האָבן זיך גענומען צו דער נייער טאַרבע: "אומבאַשעפטיקט"! עס איז מאַדנע, אָדער איר ווייל לאָכן אָדער קריצן מיט די ציין און אויסנוצן די ערגסטע שפּראַך וואָס א מאַרק אַר־דענע אָדער א היימישער באַסיאַק האָט עס גענוצט, ווען עס קומען צו אייך "ליי־דיס", ריכטיקע אַמעריקאַנער ליידיס, וועלכע שטאַמלען זייער שטראַק מיט זיי־ער ענגליש, אָבער זיי מוזן דאָך האָבן א טשיינק מיט זייער ענגליש און ווילן איר זאָלט זיי אַלע טאָג פאַרשרייבן א ציטונג מיט אומוויסטע אַנאַגן און באַ־שרייבונגען. אַז די אַן יענע "באַוואוסטע "כלל טוערן" פון סקאַרטוטשיסאַקער", "באַרבערישאַקער" און אַלעריי "ס א־ק ע ר ש ע" . . . פאַראייגען וועלכע האָבן ביז איצט אויסגעהאַלטן ת"ח, בתי־יתומים, געבויט שולן און אַנשטאַלטן אין זייערע פּיפּערנאַטערישע אָדער "טל־ומטר" שטעטלאַך, זיינען פּלוצלונג גע־ווארן טעטיק פאַר הונגעריקע, אומבאַ־שעפטיקטע מיט מאַכן בעלער, שפּילן אונ־טערנעמונגען און א. וו. אָבער ניט דאָס בין איך אויסן. דאָס איז א טאָג טעג־לאַכע דערשיינונג, וועלכע די אַלגעמיינע אידישע מאַסן נעמען ניט אין אַכט און עס ציט ניט קיין אויפמערקזאַמקייט. וואָס איך וויל אייך דערציילן איז פון א פאַקט וואָס האָט געבראַכט אַביסל צו א שטאַרקן צוזאַמענשטויס, צו א ביי־טערן, מיאוס'ן קאָנפליקט צווישן צוויי ריכטונגען פון וועלכע די בעסערע מענשן די פיין שמעקערס, האָבן געלאַכט אין די הויפנס — ווי מען זאָגט.

לאָמיך אייך צו ערשט דערציילן אַביסל שיקאַגער פאַסירונגען, אָדער רופט עס געשיכטע, היסטאָריע, ווי איר ווילט עס רופן.

אַז אין אַמעריקע, ווי ביי אייך אין קאַנאַדע, אָדער ווי אין דער גאַנצער וועלט, איז פאַראַן א "פּעדעריישאַן אָף לייבאָר" ווייסט איר, ווייל איר ווייסט דאָך פון א "סעמועל גאָמפּערס", איצט פון א מאַן "גרין", וועלכע לעבן די אוב־באַשעפטיקונג פראַגע דורך אַנטי אימי־גראַציע געזעצן.

זעלבסט פאַרשטענדלאַך אַז מיר האָבן א סך אידישע יוניאָנס. מיר האָבן דאָ אפילו א שוחט יוניאָן, לאָקאַל נומער 598, וועלכע פירט זיך לויטן שולחן ערוך מיט אַלע מפרשים און קאָמענטאַרן פון דעם אַמעריקאַנער יוניאָן קאַד — ריכטיק ווי עס באַדאַרף צו זיין — אַלא אַמעריקע! . .

דאָס איז געווען אין די מלחמה יאָרן, ווען כמעט דער גאַנצער ערד קוגל געווען איינגעוויקלט אין פלאַמען, א צייט ווען די גאַנצע מענשהייט איז געווען פאַר גיפטעט ביז משוגעת, ווער ס'האָט מיט־געראַפן אַן אונזער לעבן מיר האָבן פאַר דעם צוועק אויסגעבויט, און דאָרט פלעגן מיר זיך אויסריידן איינער פאַרן אַנ־דערן, ווו האָבן יעדן געדריקט אויפ'ן האַרצן, און נאָכדעם פלעגט עס ווערן גרינגער ביז ס'פלעגט זיך ווידער אָנ־קלייבן (און ס'האָט ניט געגענומען לאַנג דאָס אָנקלייבן זיך), פלעגט מען זיך ווי־דער צוזאַמען קלייבן, דער זאָל האָט צו זיך געצויגן ווי א מאַגנעט און מען פלעגט זיך זיצן מחנות'ווייז. עוהל רגל זיין, און דאָרט לאָזן אַלע ליידן און אַן אָפּגעפריש־טער אוועק אהיים אין די כאַטקעס און מיט'ן וואַלד.

האָט עס פאַסירט א איין מאָל האָב איך זיך דורך א צופאַל אַביסל פאַרשפּע־טיקט און ווען איך בין געקומען איז שוין די פּראָצעדורע געווען אין פולן ברען. אין א ווינקל הער איך, קאָכט מען זיך: סטייטס, סטייטס אַזא ביל־בול, וואָס איז? איינער האָט געקראָגן א בריוו פון זיינעם א קאַזין פון מאַנטרע־אַל. וואו ער באַקלאָגט זיך אויף פּיאַוו־קעס, וואָס זיינען בעלנים אויסצוזיינן יענעמס בלוט ביזן דעק, און טאָמער איז נאָך פּיאַווקעס וויינינק, איז אויך שווינ־לער. איר זייט אוועק אויף פאַרמס. ער־לאָכע לייט, איר אַליין האָט ניט געקאָנט פאַרליידן די עולות וואָס מען טוט אויף דער וועלט צום אַרימאַן, און איר אַליין זייט ניט בעסער. א שטיקל פּוטער מיט גאָלד צו גלייך. אַן איי קאָן מען אינ־נאַנצן ניט קויפן, טייערער פון גאָלד. פלייש א משוגענער פּריי. וואָס טוט זיך דאָ מיט אייך? אונזער א קינד קאָן ניט זוכה זיין צו א גלאַז ריינע מילך (אַן וואַסער), פון אַן איי שוין אָפּגערעדט.

אין א צווייטן ווינקל, מען קאָכט זיך אַן אין שיקאַגאָ איז איצט זייער, זיי ער שלעכט די צייט ווייסט איר. איך דעלאָך, אחינו בני ישראל מיט פיל יו־ניאָנס, וואו אפילו די וואָס קאָנען ריב־טיק אַפריקן, אַפּטיילן באַלאַנגען צו זיי . . . און מען צאָלט דיווס, מיט ביזיגע סאַנע־מיקע קלייגע קלייגע, מיט אַלע פּיטשעוועקס, איז זעלבסט פאַרשטענדלאַך, אַז מען מוז האָבן א "אַ־דישע געווערקשאַפטן".

מילא, אַרט דאָך פיינעס ניט וואָס נאָך עטלאַכע אידן וועלן האָבן פרנסה, מען וועט אויסהאַלטן א פינאַנציעלן, רעקאָרדיגנג סעקרעטאַר אַן א. וו. אַז אַר־בעטער, מיט יוניאָן פאַרלאַנג ווי־לען צאָלן, וועט איר זיי דען זאָגן: צאָלט ניט? איז פאַראַן א "געווערק־שאַפטן.

איז אַבער פאַראַן א חילוקי דעות וועג־נען יוניאָנס לייט. פאַראַן אַנדערע וואָס זאָגן אַז אין עלעקשאַן צייט דאַרפן יו־ניאָן לייט" שטימען פאַר אַן אַרבעטער אַנדידאַט. זיינען אַבער אַנדערע וואָס זאָגן: מען זעט זיין א גוטער יוניאָן מאַן, צאָלן וויפיל מען הייסט, ניט פרעגן קיין חשבון, זיין א גוט באַ־קעס, וואָס זיינען בעלנים אויסצוזיינן יענעמס בלוט ביזן דעק, און טאָמער איז נאָך פּיאַווקעס וויינינק, איז אויך שווינ־לער. איר זייט אוועק אויף פאַרמס. ער־לאָכע לייט, איר אַליין האָט ניט געקאָנט פאַרליידן די עולות וואָס מען טוט אויף דער וועלט צום אַרימאַן, און איר אַליין זייט ניט בעסער. א שטיקל פּוטער מיט גאָלד צו גלייך. אַן איי קאָן מען אינ־נאַנצן ניט קויפן, טייערער פון גאָלד. פלייש א משוגענער פּריי. וואָס טוט זיך דאָ מיט אייך? אונזער א קינד קאָן ניט זוכה זיין צו א גלאַז ריינע מילך (אַן וואַסער), פון אַן איי שוין אָפּגערעדט.

אין א צווייטן ווינקל, מען קאָכט זיך אַן אַן אַנדערע קולות פון ווילדן צאָרן, ס'איז געווען פּשוט פאַרטויבט צו ווערן. יעדער איינער האָט געהאַט אויפן האַרצן אַנגע־לאָדן פול מיט דאַגות פון אַלע זיינען. עס האָט יעדן געדריקט די טראַגעדיעס פון דער און פון יענער זייט ים. יעדער איי־נער האָט געפילט די קאַנסעקווענצן פון דער מלחמה. ניט בעסער, און אפשר נאָך ערגער פון אַנדערע מלחמות — טויט, הונגער, דלות, מגפות, רעוואָלוציעס, ביר־גער קריג, פאַרניכטונג, חרוב ומוחרב, די נאַנצע תוככה גיסט זיך אויס איבער־חויפּט אויפן אַרימען און א. וו.

איך האָב געמיינט אַז איך בין אריינ־געפאַלן אויף א יאַריד, און איך האָב זיך אוועקגעלאָזט זוכן עפּעס א פריילאַכן פּנים. איך מוז זיך מודה און מתודה זיין אַז מיך ציט ניט צו אוועקלעגן זויע־רע פּנים'ער. אָט די אויב'ס טרערן מיטן זאַק אויפן קאָפּ, און אָט אַזא איינעם האָב איך געוווכט. און ווי זאָגט זיך ער־געע א ווערטל: — אַז מען זוכט געפינט מען. האָב איך טאַקע באַלד באַגעגנט מיר־נעם א פריינט וואָס האָט געפילט אויך אַזוי ווי איך, און ער זוכט מיך, איך זאָל ראַטעווען די סיטואַציע. זעען עפּעס א מיטל צו פאַרטרייבן די זויערקייט פון די פאַרכמורעטע פּנים'ער. מיר מוזן, — זאָגט ער א זוך טאָן אין שאַפקע אין די ביכער, און עפּעס אויסגעפינען וואָס זאָל בייטן דעם טאָן פון דעם נאַנצן זאָל. איך ענטפער אים, איך רעכן אים אויס וואָס מיר האָבן אין אונזער אַרימער ביב־ליאָטעק, און אַלץ וואָס איך האָב פאַר אים אויסגערעכנט האָט ער אַלץ ניט גע־פונען פאַר פאַסיק, נאָר אַז איך האָב אים דערמאָנט דעם זיידנס ווינטשעווסקיס לידער, האָט ער פאַר שמחה אַזש א שפּרונג געמאַכט.

אי, גוט! — ניט מיר אַחער א בע־זעלטן בנמצא, באַזונדערס אויף די קרע־פּנים'ער, אַז דער אַנדערער איז נעוועדן אַזוי אַנ־טסוטיעס, וועלכע פלעגן זיך אַמאָל פאַראינטערעסירן מיט'ן גורל פון אַזעלכע "געווענענע מענשן" זיינען היינט ניט ביכולת צוליב זייערע כסדר'דיקע דע־פיציטן, ווייניקסטנס באַפרידיקן א טייל פון די קריזיס קרבנות . . . (צווישן וועל־נסתרים, וועלקן אָפּ זייערע יאָרן צום נרויסן האַרצווייטאָג פון זייערע טאַטע־מאַמע, וועלכע קאָנען זיי מיט נאָרניט העלפן אויסער — מיט א קרעכץ!

ואחרון־אחרון, בעלי מלאכות ווי שוס־טער, שניידער, און א. נייען איצט אַרום אין ראַוונע אַן א שטאָף אַרבעט. טייל קלערן אפילו פון אויסוואַנדערן ערגעץ מעבר־לים — איז אַבער א צרה, וואָס אויסער די אימיגראַציע שווערקייטן ביי דעם היינטיקן טאָג, איז נאָך פאַראַן א מאַנגל אין הוצאות, אַזוי אַז זעלטן ווע־מען עס גיט זיך איין אויסצופירן זיין פלאַן.

בקיצור, די אַרימקייט, ווי אומעטום וואָקסט דאָ פון טאָג צו טאָג. די האָפע־נונגען אויפן ווינטער סעזאָן האָבן דער־ווייל זיך אָפּגעאַרט — ווי דער קרעמער, בעל־מלאכה — אַלע זיינען אַנטוישט, פאַר צווייפלט אין זייער לאַנג. מען קלערט נאָר ווי קומט מען שוין אַיבער דעם ווינ־טער מיט זיינע גרויזאַמע קעלטן, און דער נאָך, טראַכט זיך איטלאַכער, מעג זיין אפילו א מבול! . . .

נאָוועמבער, 1930.
("אינטאַ")

א קאָנקורענץ צו שפּייזן הונגעריקע!

פון י. ל. וויקער

אַז אין שיקאַגאָ איז איצט זייער, זיי ער שלעכט די צייט ווייסט איר. איך מיין ניט חלילה אַז דער וועטער האָט זיך געאַנדערשט, צו דער פאַרבאַרייטונג אונזער "מעיאַר טאַמסאַן" האָט זיך, לא עליכם, געלאָזט אָפּערירן אויף זיין אָפּענדיק, האָט נעבאַך ניט געקאָנט זופן מילא, אַרט דאָך פיינעס ניט וואָס נאָך עטלאַכע אידן וועלן האָבן פרנסה, מען וועט אויסהאַלטן א פינאַנציעלן, רעקאָרדיגנג סעקרעטאַר אַן א. וו. אַז אַר־בעטער, מיט יוניאָן פאַרלאַנג ווי־לען צאָלן, וועט איר זיי דען זאָגן: צאָלט ניט? איז פאַראַן א "געווערק־שאַפטן.

איז אַבער פאַראַן א חילוקי דעות וועג־נען יוניאָנס לייט. פאַראַן אַנדערע וואָס זאָגן אַז אין עלעקשאַן צייט דאַרפן יו־ניאָן לייט" שטימען פאַר אַן אַרבעטער אַנדידאַט. זיינען אַבער אַנדערע וואָס זאָגן: מען זעט זיין א גוטער יוניאָן מאַן, צאָלן וויפיל מען הייסט, ניט פרעגן קיין חשבון, זיין א גוט באַ־קעס, וואָס זיינען בעלנים אויסצוזיינן יענעמס בלוט ביזן דעק, און טאָמער איז נאָך פּיאַווקעס וויינינק, איז אויך שווינ־לער. איר זייט אוועק אויף פאַרמס. ער־לאָכע לייט, איר אַליין האָט ניט געקאָנט פאַרליידן די עולות וואָס מען טוט אויף דער וועלט צום אַרימאַן, און איר אַליין זייט ניט בעסער. א שטיקל פּוטער מיט גאָלד צו גלייך. אַן איי קאָן מען אינ־נאַנצן ניט קויפן, טייערער פון גאָלד. פלייש א משוגענער פּריי. וואָס טוט זיך דאָ מיט אייך? אונזער א קינד קאָן ניט זוכה זיין צו א גלאַז ריינע מילך (אַן וואַסער), פון אַן איי שוין אָפּגערעדט.

אַז אַן אַנדערער איז נעוועדן אַן אַנדערער קולות פון ווילדן צאָרן, ס'איז געווען פּשוט פאַרטויבט צו ווערן. יעדער איינער האָט געהאַט אויפן האַרצן אַנגע־לאָדן פול מיט דאַגות פון אַלע זיינען. עס האָט יעדן געדריקט די טראַגעדיעס פון דער און פון יענער זייט ים. יעדער איי־נער האָט געפילט די קאָנסעקווענצן פון דער מלחמה. ניט בעסער, און אפשר נאָך ערגער פון אַנדערע מלחמות — טויט, הונגער, דלות, מגפות, רעוואָלוציעס, ביר־גער קריג, פאַרניכטונג, חרוב ומוחרב, די נאַנצע תוככה גיסט זיך אויס איבער־חויפּט אויפן אַרימען און א. וו.

איך האָב געמיינט אַז איך בין אריינ־געפאַלן אויף א יאַריד, און איך האָב זיך אוועקגעלאָזט זוכן עפּעס א פריילאַכן פּנים. איך מוז זיך מודה און מתודה זיין אַז מיך ציט ניט צו אוועקלעגן זויע־רע פּנים'ער. אָט די אויב'ס טרערן מיטן זאַק אויפן קאָפּ, און אָט אַזא איינעם האָב איך געוווכט. און ווי זאָגט זיך ער־געע א ווערטל: — אַז מען זוכט געפינט מען. האָב איך טאַקע באַלד באַגעגנט מיר־נעם א פריינט וואָס האָט געפילט אויך אַזוי ווי איך, און ער זוכט מיך, איך זאָל ראַטעווען די סיטואַציע. זעען עפּעס א מיטל צו פאַרטרייבן די זויערקייט פון די פאַרכמורעטע פּנים'ער. מיר מוזן, — זאָגט ער א זוך טאָן אין שאַפקע אין די ביכער, און עפּעס אויסגעפינען וואָס זאָל בייטן דעם טאָן פון דעם נאַנצן זאָל. איך ענטפער אים, איך רעכן אים אויס וואָס מיר האָבן אין אונזער אַרימער ביב־ליאָטעק, און אַלץ וואָס איך האָב פאַר אים אויסגערעכנט האָט ער אַלץ ניט גע־פונען פאַר פאַסי

קאַלגאַרי CALGARY קאַלגאַרי

באַקאַנטמאַכונג

דר. פרענקלין ערמאַנדס אַנאַנסירט, אַז ער באַנייט זיין

דענטאַל פּראַקטיק

נאָך אַן אָפּוועזנהייט פון עטלאַכע יאָר אין פאַרלויף פון וועלכער צייט ער האָט געגאָר־מען אַ סך פּאַסט נראַדואַיִט קורסן אין קאַליפאָרניע, מזרח שטאַטן און מזרח קאַנאַדע.

זיין אָפיס אין פולשטענדיק אויסגע־שטאַטעט און מאָדערנע — אַלע אַרבעטן ווערן פינקטלאַך געמאַכט און די פּרייזן ווערן נעהאַלטן שטריינג מעסיק אין אַנ־קלאַנג מיט דער צייט. אַלע אַרבעטן גאַ־ראַנטירט צו דער בעסטער צופרידנהייט.

DR. FRANKLIN EDMONDS

Cor. 8th Ave. and 2nd St. East
Over Princess Drug Store
PHONE M7070

דר. ל. רודין

וועלכער האָט פּראַקטיצירט פאַר די לעצטע 8 יאָר אין מעדיצין האָט געעפנט זיין אָפיס אין 913 הערלד בלדג. ער איז אַ ספּעצי־אַליסט אין זיין פאַך און איז גרייט צו נעבן בעסטע באַרעכנונג צו די אידן פון קאַלגאַרי.

Office M1454 Res. H3238

J. EDGAR THOMAS, O.D.

אויגן ספּעציאַליסט

גראַדואירט פון אַלבערטאַ אוניווערסיטעט

Ste. 7 Alberta Block, 805-1st St. West
CALGARY, ALBERTA

אָפּס שטונדן: פון 9 ביז 12, פון 1 ביז 6 און ביי אָפּאָינטמענטס.

Swedish Massage Institute

עלעקטריק און סטים קאַבינעט באַדס. מאַסענטאַלע הילף צו פאַרקילונגען. מיר היילן סייאַטיקאַ, לאַמבאַגאָ, מוסקול־רומאַטיזם, נייוריטיס, רומאַטאָיד אַרטיר־טיס, כראָנישע פאַרשטאָפונגען און הייר פיווער געהיילט אין דריי טעג.

Phone M 2385
J. G. McKAY
Graduate Stockholm Institute
Chicago, Ill.
Ste. 334 Alberta Corner CALGARY

MISS RANTALA

ספּעציאַליסטן נוירס
סווערישע מאַסאַזש
Suite 1, 606 Centre Street
PHONE M5416

פראַדקין און שומיאַטשער

באַריסטערס, סאָליסיטאָרס, נאָטאַריס
611 גריין עקסטשענדזש בילדינג
אפּיס טעלעפאָנען:
M 7110 M 7148
רעזידענס טעלעפאָן
M 1975
FRADKIN & SHUMIATCHER
Barristers, Solicitors, Etc.
Calgary Alberta

THE GAINSBOROUGH ART STUDIO

פּיקטשורס געפריימט
דרעסינג
פּעטענטס
"נעדיינקט דעם נאָמען ווען איר דאַרפט אַ פריים"
703 2nd St. West Ph. M3359
CALGARY
W. ST. J. MILLER, Mgr.

צו חנוכה

ווילן די עלטערן האָבן אַ נייע פאַסאָנגראַ פיע פון אייך, אַ מתנה וואָס זיי וועלן האַלטן פאַר אַ ווערטפולן אוצר.

די בעסטע זאַך איז, צו קומען צו אונז

CENTRAL PHOTO STUDIO

E. A. BIRD, Photographer
25 Central Bldg., Calgary, Alta.
Cor. 7th Ave. and Centre St.

Phones:
Studio M 2345 W3234

E. B. CURLETTE

PHOTOGRAPHER
עטאַליִרט 1900
קוואַליטעט פאַסאָן צו מעסיקע פּרייזן
111 Eighth Avenue West
CALGARY :: ALTA

צוועלף מתנות!

פאַר דעם פּרייז פון איינער
אַ בילד פון אייך אַליין זייער גוט
גענומען
געמאַכט ביי

LANE'S STUDIO

124 8th Ave. E. Ph. M9041
CALGARY
אַ גרויסע פאַטאָ פריי מיט יעדן דאָזן

Mr. JACK NORTON

פידל לערער
Ste. 5, 330-14 Ave. West Ph. M4397

בייביס אַ ספּעציאַליטעט

LUSK STUDIOS

סופּעריאָר פאָרטרעטן
קאָמערציעלע אַרבעט
336 Eighth Ave. West Ph. M2993
CALGARY, ALTA.

דרעסמייקינג און טיילאָרינג

מרס. ס. וו. סמיט — דרעסמייקינג אַז קינדער טיילאָרינג, אויך פאַר קאַוטס רע־מאָדעלס, פאַרריכט און געלייגט. מעסיקע פּרייזן: טערמס, קעש.
627-23RD AVE., WEST
Phone M6766

טערקישע בעדער

קאַלגאַרי טערקישע, סטים, פלייץ און שאָטער בעדער עקספּערט טריסמענס פאַר רוסאַזיס לאַמבאַגאָ, מאַרקילונגען א.א.ה. איינגנומען, דאַסינג
711 3rd St., East M1750

The DeLuxe Exclusive Beauty Shoppe

מאַרסעלינע
וואַסער און פינגער ווייוויינג
געשאָרבן, געבליטשט, געשאָרן פאַר לידיס און מענער.
פּערמאַנענט ווייוויינג פון $7.50.
בלויז נייסטע מעטאָדן געניצט.
216-7th Ave. W. M1777
WM. WALLACE, Prop.

AUTO WRECKERS & SALVAGE CO.
938-4th Ave. West, Louise Bridge
CALGARY, ALTA.
בעסטע פּרייזן געצאָלט פאַר צעבראָכענע קאַרס
R 2531
שנעלע אַטענשאָן צו מעיל אָרדערס

לערנט זיך שפּילן פּאָפּולערע מוזיק אין 3 חדשים צייט. שעפּסט שנעלער קורס אָנפאַנגער און פאָרטגעשריטענע

MRS. HAUN

W3101 1610-11 Ave. West

Miss J. H. Tavender

2 Rossmore Apts.
פּיאַנאָ: טעאָריע און האַרמאָניע
פּיופּלס צוגערייט פאַר עקזאַמענס
Phone M4791

גאַראַנטיר אַ קורס אויפן גיטאַר

36 לעקציעס
און איר קריגט די גיטאַר פריי

B. MAUNDERS

M5464 511-5 Ave. West

פוירנעס פאַרריכט און אַריינגעשטעלט

H. L. MOORE

SHEET METAL WORKS
Rear 115-7th Ave. West
דזשענעראַל טינסמיטינג, היינוועס
Office Ph M 1424 Res. L 1984
CALGARY, ALTA.

האַווייען גיטאַר

קלאַסן פאַר אָנפאַנגער, גרינדלאַכע לערע צו נידערעקע רייסט
פאַר איינצעלהייטן טעלעפאָנירט
M 4773
Adlam Music Studios
Pupil of Busoni, Boston
523-8th Ave. W. M 4773

ALICE MURDOCH

טאַנץ סקול
515 14th Ave. W.
M4131

טעמפּלטאָנס לטד.

מיר האָבן געעפנט איינעם פון די פיינסטע

קליינינג פּלענטס

אין קאַנאַדע.
מיר גאַראַנטירן ערשט קלאַסיקע אַרבעט, און אייער פולסטע צופרידנהייט
רופט אונז, און מיר וועלן קומען נעמען אייער אָרדער.

Templeton's Ltd.

615-17 Ave. West
Phone M6191 CALGARY

CALGARY BUTTON WORKS

העמסטיטשינג, פּליטינג, קייבל סטיטשינג קנעפּלאַך איבערגעדעקט, עמברוידערי און באַטאָן האָלס געמאַכט.
ספּעציעלע אויפמערקזאַמקייט געגעבן צו אויסערשטאַטיקע ביזנעס.
404-5 Leeson and Lineham Block
209 8th Avenue West, Calgary
M-3464

ספּירעלאַ קאָרסעטן

324 ALBERTA CORNER
M 4088
Miss Adah Howson

פיוריטי ברויט

מיר נוצן ניט קיינע שמאַלצן אין אונ־זער ברויט. מיר נוצן בלויז קאַטאָ סיד אויל. ווען איר וועט איינמאָל פּרובירן אונזער ברויט —
איין פּראָוו וועט זיין צופרידנשטעלנד
פאַרקויפט אין אַלע סטאָרס
MODEL BAKERY
PHONES: L1457; L1010

דזשערי ראַמזי, נאָך אַן אַלטער תושב פון וואַנקאָווער, זאָגט

"25 יאָר צייט האָב איך געליטן פון מאָגן און לעבער טראַבלס. איך האָב זיך געהיילט ביי דאָקטוירים פון טאָראָנטאָ ביז וואַנקאָווער און איך האָב גענומען גע־נוג מעדיצינען פון וועלכע מען וואָלט גע־קאָנט מאַכן אַ טייך. איך בין צופרידן צו זאָגן, אַז פאַר דער קורצער צייט וואָס איך האָב גענומען "הערבס וואַנדער העלט רעסטאָרער" האָב עס פאַר מיר געטאָן טוט וואָנדער און איך קאָן גאַראַנטירן אַז עס וועט פאַר אַ סך פון מיינע פריינט.".

אַדרעס, 4138 נייט ראָוד, וואַנקאָווער.

מאַנופעקטשורט ביי

GEORGE HARRIS, Herbalist

507-24th Ave., W., Calgary, Alta.
Phone M3493
צו פאַרקויפן אין אַלע דראַג סטאָרס

Brotherston Electric Co.

809 EIGHTH AVE. W. PH. M2193
מיר הענדלען אַ קאָמפּלעט ליין פון
עלעקטרישע פיקסטשורס
אונזערע פּרייזן און קוואַליטעט זיינען ריכטיקע
באַקומט אונזערע עסטימייטס איידער איר קויפט
עלעקטרישע ווייערינג און קאָנטראַקטינג

DA-NITE

גאָלד קאָורס
מעמאָריאַל האַל
דער בעסטער
וועכנטלאַכע קאָמפּעטישאָנס
אָגענטן דאַייט טראָגבאַרע גאָלד קאָורסן.

A. J. THAIN

אַוטאָריזירטע ריאַ סערוויס
דזשענעראַל אַוטאָמאָביל און טראַק ריפּערס.
Phone M 5285; Res. R 2206
1516 5th St. West, Calgary, Alta.

באַלדום און קלאַסישע טענץ

פאַר קינדער און דערוואַקסענע
MORRISON DANCING ACADEMY
127-8th Ave. East
Phone M 6776 Res. L 1275

CHICAGO RADIATOR & FENDER CO.

שטעלט זיך אָפּ דאָ פאַר הויך־קלאַסיקער ראַדיאַ, פענדער און באַדי אַרבעט
1314A-1st W., Calgary, Alta.
Ph M 5766 J. McLEOD, Prop.

מיר זיינען די איינציגע אויסשליסלאַכע מאַנופעקטשורערס פון
מאָנומענטן
אין קאַלגאַרי
אייזדער איר באַשליסט צו קויפן אַ מצבה פאַר אייערע ליבע און טייערע, קומט און זעט אונז, עס וועט זיך אייך באַצאָלן
THE McDONALD GRANITE CO. LTD.
2313 Second Street East
CALGARY
Phone M 3305 — Res. M 2130

צו אַלע אידן פון קאַלגאַרי און אומגענט

ווינשן מיר צו אָנאָנסירן אַז מיר האָבן דערעפנט דעם נייסטן און סאַמע מאָדערנעם קאַפע שאָפּ און רעסטאָראַן אין מערב קאַנאַדע

בוכשטעבלאַך ניי

מיר לאַדן אייך איין צו באַזוכן אונז און איבערצייגן זיך אַליין

York Coffee Shoppe
YORK HOTEL
7TH AVE. AT CENTRE ST.
CALGARY

אמטע זיינען דערוויילט געוואָרן פאַר קו־מענדיקן יאָר: פּרעזידענט, דר. זימערמאַן, וויצע־פּרעז., א. פלאָרענס, סעקרעטאַר, מ. מאַרקוס, פינאַנציעלער סעקרעטאַר, א. קאַלמען.

ווי דער פּרעזידענט, דר. זימערמאַן, גיט איבער, וועט ער אָננעמען מיטלען צו זעען, אַז קולטורעלע אַרבעט זאָל ווערן דער הויפּט פאַקטאָר אין דער אָרגאַניזאַציע. ער זאָגט: "איך שטיי שוין אין פאַרבינדונג מיט פאַרשטייער פון פאַרשיידענע ריכטונ־גען, וועלכע וועלן האַלטן לעקציעס ביי אונז, אויף פאַרשיידענע אידישע און וועל־טלאַכע טעמעס.

* * *

זונטאָג, יאַנואַר דעם 11טן, וועט דורכ־געפירט ווערן אַ שלום אש יובילײ־פייער. רונג. די דראַמאַטישע סעקציע וועט אויפ־פירן "מיט'ן שטראָם" אַ דראַמע אין 2 אַקטן. די פּראָגראַם, וועט אויך באַשטיין פון מוזיק, דעקלאַמאַציעס און אויך אַ רע־דע איבער שלום אש. מען דערוואַרטעט, אַלע קאַלגאַריער אידן צו קומען און אָנ־טייל נעמען אין דעם יובילײ, — אין דעם פיין איינגעאָרדענטן קאָנצערט.

NUBONE CORSET CO.

געמאַכט צום מאָס און סטעמי קאָסטאָמס
MRS. R. A. BROTHERTON
313 Leeson & Lineham Blk.
M2759 or W4988.
CALGARY, ALTA.

Jensen's Transfer Co. Ltd.

רעגולערע טעגלאַכע באַדינונג
— קאַלגאַרי —
אַקאַטאָקס, בלעק דיימאָנד, טוירנער וועלי,
קראָסנעסט — קאָרסטעירס
רופט אונז בלויז אַב. מיר פירן אַלצדינג איבעראַל
לייוסטאַק — מאַשינען — פּראַכט און עקספּרעס
Office and Warehouse Phone M5347
323 - 11th Ave. East

DENCH CARTAGE

טעלעפאָן אַלרט 212
קאַלגאַרי 3049עס. עדמאָנטאָן 212 28
טעגלאַכע פּראַכט עקספּרעס צווישן קאַלגאַרי און עדמאָנטאָן
We Handle All Classes of Freight

INTERNATIONAL TRANSPORT

קאַלגאַרי טעלעפאָן עס. 5999
לעטבריידזש טעלעפאָן 3869
"באַדינונג" אין אונזער מאָטאָ
טעגלאַכע באַדינונג צווישן קאַלגאַרי און לעטבריידזש
אַלע סאָרטן קאַרטאַדזש און טראַקינג
מופן פּונקטליטשור און לאַנג דיסטאַנס טראַקינג אַ ספּעציאַליטעט
512 12th Ave., West, CALGARY

JACKSON'S WELDING

בלעקסמיטינג
עלעקטריק און אַסעטיליין וועלדינג
816 NINTH AVE., W.
Phones: M1998 — S0014
CALGARY :: ALBERTA

COLLINS VULCANIZING WORKS LTD.

Dorothy Collins
טייערס און אַקסעסאָריס, אויל און גאַזאָלין
העכסטע קוואַליטעט און באַדינונג
134-12 Ave. West Phone M7878
CALGARY, ALTA.

Stewart Motors

328 9th Ave. E.
M7273
אָטאָ ריפּעירס
געז, אויל, אַקסעסאָריס
פּערזענלאַכע באַדינונג

AERIAL 50c TAXI

PHONE M 4440
708-1ST STREET EAST
פאָנט צו אונז ווען איר דאַרפט אַ קאַר
ערשט קלאַסיקע באַדינונג
מאָדערנע פּרייזן
ה. שליינקער

קאַלגאַריער נאַטיצן

די א. צ. א. אָרגאַניזאַציע האָט דורכ־געפירט אַ יערלאַכן אָוונט, אין זאָל פון פּרץ שול, אַ גרויסער עולם איז געקומען צו דעם אָוונט, וואו יונה שולער איז גע־ווען פאַרזיצער.

פּרץ הירשביין האָט גענעבן אַ וואונ־דערבאַרן פאָרטראָג פאַר דער יוגנט, אָפּ־שטעלנדיק זיך אויף אונזערע אידישע פּראָבלעמען פון אַלע צייטן. דער עולם איז געווען באַייסטערט פון הירשביינס רע־דע. נאָכדעם האָבן זיי אויפגעפירט אַ גראַ־דואירונגס א. צ. א. פאַרשטעלונג, וואָס האָט געמאַכט אַ שטאַרקן איינדרוק, ווייל די איינטייילנעמער האָבן דאָס גוט דורכגע־פירט.

* * *

נייִיאָר, וועט זיין די דערעפענונג פון דעם נייעם בנין "קאָמיוניטי צענטער". דער קאָמיטעט אַרבעט, און נעמט אָן אַלע מיטלען כדי דער ערשטער שטאַק פון בנין, זאָל זיין מיט אַלץ צוגעריכט.

* * *

דער ליטעראַטור פאַראיין, האָט דורכגע־פירט אַ טאַגץ לכבוד חנוכה, אין זאָל פון פּרץ שול.

* * *

מיס פּעדעלמאַן, שוועסטער פון ר. פּע־דעלמאַן פון ווינניפּעג, איז דאָ צוגאַסט ביי מר. און מרס. ב. פּערעלמאַן.

* * *

די בני ברית לאָדזש האָט דורכגעפירט די יערלאַכע וואַלן, און די פאָלגנדע באַ־

DALES
Hot Roast Chickens

4טע סטריט וועסט, אַנטקעגן איטאָנס.
ביי דער סיין פון דעם גאָלדענעם האָן.

WINDSOR BOWLING ALLEYS

330A 8th Ave. W.
(Under Ingratian's Shoe Store)
פאַר רעזערוואַציעס
טעלעפאָנירט 4589 עס.

נעמט אייערע פאָטאָס אין אונזער סטודיאָ

מיר פאַרזיכערן אייך ערשט־קלאַסיקע אַרבעט.
Brewer Studio
איבער 20 יאָר עקספּיריענס.
114-8th Ave., E. Calgary, Alta.

M 3433 M 9944
Bennett's 50c Taxi
24 שטונדן באַדינונג
חתונה און שאָפּינג טריפּס, $2 אַ שעה
פּוירסי בענעט, מענעדזשער
224 זיבעטע עוועניו, איסט
טעלעפאָנירט פאַר זאָן רייטס

ווי לאַנג איז עס זינט אייער קינד איז פאָטאָגראַפירט געוואָרן?

איר קאָנט זיך קומען דערמאָנען אויף די ענדערונ־גען, ווי קומען אַזוי שנעל, אָבער פאָטאָגראַפיקס פון קינדער ענדערן זיך קיינמאָל ניט — וואָסקן קיינמאָל ניט אויס.
האָט נייע פאָטאָס פון אייערע קינדער היינט.
W. R. STILLINGS
פאָרטרעט פאָטאָגראַפער
501-10th Ave. W. M 4737

קאַלגאַרי קאַלגאַרי
מר. הענרי זיסקינד

איז דער קאָלעפּאָנדענט און פאָרטרעטער פאַר "דאָס אידישע וואָרט" אין אייער שטאָט און אומגעגנט.
מיר בעטן אַלע סעקרעטאַרן פון די קאַל־גאַריער אָרגאַניזאַציעס צו איבערגעבן די נייעסן און באַריכטן פון זייערע אָרגאַנ־זאַציעס צו מר. הענרי זיסקינד, 109 זד־בעטע עוועניו, איסט, וועלכער איז אויך באַפולמעכטיקט אָנצונעמען סובסקריפּ־שאָנס פאַר "דאָס אידישע וואָרט".
שרייבט אָדער טעלעפאָנירט צו אים:
W 1733

שאָפּ טעלעפאָן אי. 5401
GOODWIN & BOND
Res. E 5393 Res. E 5596
דזשענעראַל בלעקסמיטס
אָרנאַמענטאַלע אייזנאַרבעט א. א.
805 14th St. East, Calgary, Alta.

ALF WELDING SHOP

231-7th Ave. East
PHONE M9493
אַלע סאָרטן מעטאַל פאַרריכט
צופרידנשטעלנדע אָוטאָמאָביל אַרבעט
א ספּעציאַליטעט

Calder's Garage

געז, אויל, טייערס, אַקסעסאָריס, גריזינג, בעטערס רעטשאַרדזשד, וועלדינג און א. וו.
Cor. 12th Ave. & Centre St., N.
Phone H2525

מאַכט זיך גרייט פאַר דעם ווינטער

האָט יוני וועטער אין מיטן ווינטער דורך נוצן אַ

טאָרריד זאָן

שטאָלענע פוירנעס

אין אייער היים
יעדע פיטשור וואָס פאַרזיכערט מער היימישע באַקוועמלאַכקייט און אַ סך לייכטער צו אָפּעריִרן איז אינ־קאָרפּאָרירט אין דער קאָנסטרוקציע פון די דאָזיקע פוירנעס.
זעט זיי אין אונזער שאָורום.
Foulds & Booth Ltd.
Sheet Metal and Roofing Contractors
1010 12TH AVE. WEST
Phone W2887

מיר הענדלען
דזשענעראַל עלעקטריק און וועסטינגהאַוז ראַדיאָס
פולע ליין פון פיקסטשורס און סופּליס
א באַדינונג וואָס שטעלט צופרידן
LEE ELECTRIC
ELECTRICAL CONTRACTORS
Repairs and Installations
1030 16th Ave., West, Calgary
Phone W 4569

CALGARY

סערווירט
קאַלגאַרי
דריי
דזשינדזשער אייל

דריקט אויס דעם העכסטן נעפּיל פון גוט־בערודערשאַפט ווען אַ פריינט באַגריסט אַ פריינט.
CALGARY BREWING & MALTING CO. LTD.

Academy Golf Course

(אינווייניק)
דאָס נייסטע אין גאָלף
CHAS. E. SUFFEL, Prop.
620 8th Ave. W. Penley's Academy

OXFORD GOLF COURSE

אַן אינווייניקסטער גאָלף מיט דרויסנדיקער לופט
OXFORD RECREATION CLUB Ltd.
229 8th Ave. West M9511

Barness Vulcanizing

313 17th Ave. West CALGARY
Established 1908
אַלע דאַמיניאָן טייערס פאַרריכט וואולקאַניזד צו צופרידנשטעלן
Bus. Phone M2876; Res. M9845

וועלוועט מאָטאָר אויל

איז ספּעציעל געמאַכט אויסצוהאַלטן מער שווערקייטן, דערפאַר שטיים עס אויס הייס און איז פּערפעקט געאויילט ביז'ן לעצטן מייל
מיר פאַרקויפן פון 5 גאַלאָן ביז אַ קאַר־לאָט
VELVET OIL COMPANY
W3011—1944-8 Tenth Ave., W.—W3193
CALGARY

עקספּערטן מעכאַניקער
LOGAN & PURDY
ריפּעירס צו אַלע סאָרטן מאָטאָר קאַרס.
פענדער, באָדי אַרבעט
באַהייצטער סטאָרעדזש
306-7th Avenue East CALGARY
Phone M 1826

איך, וועל איבערקוקן אייער דזשאַב און אייך געבן אַ פּרייז צו יעדער צייט
G. J. FITZGERALD
פּלאָמבער און געז פיטינג
898 9th Ave. East Phone E 5792
CALGARY

אויספאַרקויף -

פון דעם גאַנצן סטאָק פון שיך
פון אונזער געשעפט פון
113-8th Ave. West
צו די נידעריקסטע פּרייזן
קומט אַלע נאָך גרויסע מציאות
אין שוכוואַרג
HOOD & IRVINE
LIMITED
TWO STORES IN CALGARY:
113-8th Ave. West M2680
340-8th Ave. West M3668

גרייט צו אייער הויס פאַר דעם ווינטער

דעם אונז פאַר לאָמבער אָדער שינגלס צו נידעריקע פּרייזן.
אויך שטורעס סעש, צעמענט, מאָר פּייפּער, נלאָז און א. וו.
Royal Lumber Co.
1018 11th Ave. West Phone W1037

אַנאָנסירן

די דערעפענונג פון אונזער
נייער געביידע
220, זיבעטע עוועניו וועסט
די קעטל אין

פאַרזאָרגן מיט
ברעקפעסטן, לאָנטשעס, נאָכמיטאָג טייען, דינערס, נאַך־טעאַטער פּאַרטיס, פּריוואַטע מעניין, באַנקעטן, חתונות, ברידזש פּאַרטיס, פּריוואַטע פּאַרטיס, מיטינגען
פּרובירט אונזער 40 סענט לאָנטש

קאַלעקציעס פון אַלטע מייסטער פידלען

אויך מאָדערנע פידלען פון הויך־קלאַסיקער קוואַליטעט
צו מעסיקע פּרייזן
וויאָלאַס, טשעלאָס, בענד און אָרקעסטער אינסטרומענטן
נייע און נענוצטע
קאָנצערט מייסטער סטרונגעס
די בעסטע וואָס מען קאָן באַקומען, ווי גענוצט פון אַנפירנדיקע אַרטיסטן ריפּעירס, האָר באַייטן אויף בוינגס, 35 יאָר דערפאַרונג
אַ סך באַשטעטיקונגען.
Webb's Music House of Quality
302 17th AVENUE WEST, CALGARY PHONE M1735
אַרויס פון'ם הויכן רענט דיסטריקט

אויב איך בויט, איז אייער קרעדיט גוט מיט אונז

איר קאָנט קויפן אויף מאָנאַטלאַכע אָפּצאָלונגען
אונזערע פּרייזן זיינען נידעריקער
אַראַנזשירט מיט אונזער הויפּט אָפיס
200 TRADERS BUILDING
אָדער יאָרד
10 AVE. 9 ST. WEST
CROWN LUMBER CO., LTD.

ברודער מאָרד

העכסט אינטערעסאנטער און שפאנענדער ראמאן

(פארזעצונג)

— יא, ער דא געווען ! ער האט מיר נאך געשווארן, אז ער ליבט מיך און וועט מיך אייביק ליבן.— איך בין אזוי גליק־לאך ! איך וועל ווארטן אויף אים. ער וועט קומען און איך וועל ווערן זיין פרוי.

אין אייניקע מינוט ארום איז הערבערט צוריקגעקומען פון פארק.

— ער איז נימא, — האט ער געזאגט טרויעריק, איך פארשטיי אים ניט, ווען ער איז נאך אין לאנדאן, פאר וואס איז ער דאן ניט געקומען צו מיר ? פארוואס האט ער מיר געשריבן א בריוו, ווען ער האט געקאנט גלייך קומען צו מיר און מיר דערציילן, וואס עס האט מיט אים פאסירט און וואו ער געפינט זיך. וואס זאגסטו דער־צו, העלענא ?

ער האט א קוק געטאן אויף העלענא'ן, יענע אבער איז געזעסן און געוויינט.

— וואס איז מיט דיר, העלענא, — האט הערבערט אויסגערופן מיט שרעק, — וואס איז געשעען ?

— איך בין גליקלאך, הערבערט ! — האט העלענא געגנטפערט מיט טרערן אין די אויגן.

— וואס איז אבער מיט דיר ? איך האב דיך נאך קיינמאל ניט געזעען אזוי !

— איך ליב, הערבערט ! איך ליב אים

— האט העלענא אויסגערופן און איז ארויפגעפאלן הערבערטן אויפ'ן האלז — איך ליב אים !

איך זאל קיינעם ניט דערציילן, אז מיר ליבן זיך.

— פאר וואס האסטו דאס מיר קיינמאל דערפון ניט דערציילט ?

— ווייליאם האט מיר ניט געהייסן.

הערבערט האט געליבט זיין עלטערן ברודער און פלעגט אים שטענדיק פארטיי־דיקן פאר'ן פאטער און פאר פרעמדע מענ־שען, דאס מאל אבער איז אים ווייליאם ניט געפעלן, ניט אזוי דארף האנדלען א לארד, אן איידלמאן, א געבילדעטער מאן און ערן־מאן.

— זאג מיר די וואהרהייט, העלענא, ווי־ליאם איז געווען אין פארק, דו האסט אים געזעען, האסט גערעדט מיט אים און ער האט דיר איבערגעגעבן דעם בריוו. איז עס וואר ?

— עס איז אזוי ווי דו זאגסט. ער איז געווען אין פארק . . .

— און מיט מיר האט ער ניט גערעדט,

— האט הערבערט געזאגט ווי צו זיך אליין, — דאס איז זאנדערבאר, דאס קאן איך ניט פארשטיין ! דאס האב איך פון אים ניט דערוואר־טעט.

— פארציי אים, הערבערט ! — האט העלענא געבעטן, ער איז געווען זייער באשעפטיקט, ער האט קיין צייט געהאט צו קומען צו דיר, ער האט מיר געזאגט, אז ער פארט קיין אמעריקע, קיין שיקאגא.

— דאס איז קיין אנשטודיקונג ! — האט הערבערט אויסגערופן, — פארקערט, ווייל ער פארט אוועק קיין אמעריקע, האט ער געראדט זיך זעען מיט מיר און גע־מען אפשייד.

— ער האט עס ניט געקאנט, הערבערט,

— האט העלענא פארטיידיקט איר געליב־טען, — ער איז געקומען צו מיר פאר־שטעלט, פארמאסקירט, מיט א גרויסער שווארצער בארד און מיט פאלשע האר אויפ'ן קאפ.

— פארשטעלט ? פארמאסקירט ? — האט הערבערט געשטוינט, וואס איז דאס פאר א נייעס ? ער האט ניט וואס צו מורא האבן. איך האב באצאלט אלע זיינע שולדן. דו דערשרעקסט מיך, העלענא.

— ער האט מיר געזאגט, אז ער האט

— דו ליבסט ווייליאם'ען ?

— יא, ברודער הערבערט !

— ליבט ער דיך אויך ? — האט הער־בערט געפרעגט.

— ער ליבט מיך אויך.

— ווי לאנג איז עס זייט איר האט אויסגעפונען, אז איר ליבט איינער דעם אנדערן ?

— שוין זייט צוויי יאר.

— דאס קאן ניט זיין ! — האט הער־בערט געשריען, — דו ביזט נאך דאמאלט געווען גאר א קינד ! ווי אזוי האט איר זיך געקאנט דערקלערן איינער דעם צווייטן אין ליבע ?

— איך וויים ניט, ווי עס איז גע־שען, — האט העלענא גענטפערט. — איך האב אמאל שפאצירט אין גארטן און האב געטראפן ווייליאם'ען. ער האט מיך גענומען ביי דער האנט, האט מיך אריינ־געפירט אין פאוויליאן, האט מיך אנידער־געזעצט ביי זיך אויפ'ן שוים און האט אנ־געהויבן מיך צו קושן. זייט דאמאלסט פלעגן מיר זיך אפט זעען.

— האט דער אלטער דערפון געוואוסט?

— ניין, ווייליאם האט מיר געזאגט, אז

THE TRADERS TRUST COMPANY

אפיציעלע אסיינס, עקזעקיוטארס, אדמיניסטראטארס, פינאנציעלע אגענטן

4טער פלאר, יוניאן טראסט בילדינג טעלעפאן 26 892

DODD'S KIDNEY PILLS

FOR ALL KIDNEY DISEASES

BACKACHE BLADDER TROUBLES RHEUMATISM

4087 THE PROPRIETORS

פאר איבער א דריטל יארהונדערט זיינען דאדס קידני פילס אנערקענט געווארן ווי א רפואה פאר רוקן־ברעכע, נייש, רומאטיזם, פענכער טראבלס און אלע אנדערע קראנקהייטן פאראור־זאכט פון פעלערהאפטע נירן. צו באַ־קומען ביי אלע דיערס פאר 50 ס. א באקס, אדער 6 באקסעס פאר $2.50 אדער דירעקט, ווען איר שיקט צו דעם פרייז, פון

THE DODDS MEDICINE CO. LTD.
Toronto 2, Ont.

פיל פיינד, פאר וועלכע ער האט מורא, — האט העלענא דערקלערט, ער דארף זיך ניט וויין אויף דער גאס, אזוי פארפאלגן אים זיינע פיינד. ער האט געמוזט זיך פארשטעלן, אום ער זאל מיך קאנען זעען פאר זיין אוועקפאר און זאל קאנען נעמען אפשייד פון מיר. דערלייב האט ער מיר נע־שווארן נאכאמאל, אז ער ליבט מיך און וועט מיך ליבן זיין גאנץ לעבן.

ווי יונג און ווי אומדערפארן הערבערט איז געווען האט ער דאך פארשטאנען, אז עפעס איז דא ניט גלאט.

— האט דיר ווייליאם דערלויבט, היינט צו ריידן מיט מיר און מיר דאס אלעס דערציילן ? — האט ער פלוצלונג א פרעג געטאן.

— אמת, ער האט דאס מיר טאקע ניט דערלויבט. פארקערט. ער האט מיר אנגע־זאגט זייער שטרענג, איך זאל קיינעם ניט זאגן, אז ער איז דא געווען.

— אלזא, ווי קומט עס וואס דו האסט מיר אלעס אזוי גיך דערציילט ?

— ווייל איך בין גליקלאך הערבערט,

— האט העלענא אויסגערופן.

—האסטו ביי אים קיינמאל ניט געבעטן ער זאל זיין צום פאטער און בעטן ביי אים די האנט דיינע ?

— איך האב עס אים געבעטן, ער האט

עס אבער ניט געוואלט טאן, ווייל דער פאטער האט אים פיינט געהאט.

הערבערט איז געווארן אלע מאל ערנ־סטער און ערנסטער. ער האט פארשטאנען וואס פאר א שענדלאכע ראל זיין עלטע־רער ברודער האט געשפילט קעגן דעם דאַ־זקן אומשולדיקן מייידל. ער האט געבעטן העלענא'ן זי זאל גיין אין איר צימער און ער איז ארייננגעגאנגען אין זיין פאטערס שרייבצימער. דארט איז ער געבליבן שטיין פאר זיין פאטערס בילד און האט געזאגט צו זיך אליין :

— דו. האסט רעכט געהאט, גוטער, לי־בער פאטער, וואס דו האסט פון אים ניט געוואלט וויסן. ערשט איצט האב איך דערקאנט וואס ער איז . . . — אך, נאט ! כ'מוז אים צווינגען ער זאל הייראטן. איך וועל ניט דערלאזן, אז דאס אומגליקלאכע מיידל זאל ליידן שאנדע דורך א לארד דערבי. — ער מוז זי הייראטן! ער מוז איר גיבן זיין נאמען ! — ווער וויים, ווי ווייט ער האט זי פארפירט . . . !

אין שלאס טשעזוויק

לעבעדיקער און פרייליכער, ווי אין שלאס דערבי, איז פארגאנגען דער ווינטער אין שלאס טשעזוויק. דער אדוואקאט האט אראפגעבראכט א נאסס, וועל־כער איז באלד דארט געווארן א היימישער מענש. דאס איז געווען דער אינדיער בא־האדור.

זיי זיינען ביידע געווען יונג, הויך גע־בילדעט, ביידע האבן אפגעשטאמט פון א גרויסע און רייכע פאמיליע, ביידע זיינען געווען גוט און איידל און ביידע האבן שטענדיק געהאט איבער וואס צו ריידן.

דער אדוואקאט האט אבער אנגעזאגט דעם אינדיער און גראף געערן, יעדן בא־זונדער, אז זיי זאלן ניט דערמאנען דעם נאמען פון גראף אלפרעד. האבן זיי טאקע געערדט איבער אלעס אין דער וועלט, נאר ניט פון גראף אלפרעד.

ער פלעגט קומען יעדן טאג אין שלאס טשעזוויק און פלעגט דארט פארברייגגען דעם גאנצן טאג. מיט דער גרעפין אליס איז ער געווען זייער העפלאך און פלעגט איר אפט דערציילן געשיכטן פון זיין פאַ־טערלאנד. אנפאנגס פלעגט גרעפין אליס זיך האלטן פון דער ווייטנס פונ'ם אינדי־ער, צו ביסלאכווייז אבער איז זי אזוי צו־געוואוינט געווארן צו אים, אז זי פלעגט ריידן וועגן אים מיט פארגעניגן.

(פארטזעצונג קומט)

גראנדיעזער חנוכה קאנצערט פון קאלנאריער פרץ שול

דער פיין דעקאריטער זאל פון קאלנא־ריער פרישול, איז געווען איבערפילט מיט א פיינעם עולם, וועלכער איז געקומען צום חנוכה קאנצערט, פייערן דעם יום־טוב מיט די קינדער. נאך א יאר פון פרוכטבארער דערציאונג. ארום 400 מענשן, מענער, פרויען, קינדער זיינען געקומען. א נעהור בענע שטימונג האט געהערשט אין זאל, וואו די וועגנס זיינען געווען באהאנגען מיט אלערליי אידישע אויפרופן, וועגן חנוכה, אידישער דערציאונג, א. א. וו.

דער פארזיצנדער פון שול, מר. א. פע־רעלמאן, באגריסט אין וואריטע ווערטער דעם עולם, די לערער, און שטעלט זיך אפ, אויף דער וויכטיקייט און באדייטונג פון חנוכה פאר די קינדער, און באלד, עפנט זיך דער פארהאנג, און עס דערשיינט א שיין בילד ווי די קינדער זיצן אויסגעזעצט אין די שענסטע און קאלירפולסטע קאס־טיומען, וועלכע האבן געמאכט זייער א גו־טען איינדרוק אויף אלעמען. ל. פראוואַ־טינער גיט א באפעל די קלעזמער צו שפּי־לען, און ער פירט אויך אן מיט'ן כאר און די קינדערלאך זינגען פארשיידענע אידי־שע פאלקס־לידער.

באמת, זעענדיק, ווי אט די קינדער פון קינדער גארטן האבן זיך געפילט היימיש אין דער אייגענער אטמאספערע, די יום־טובדיקייט אויף זייערע פנים'ער, די לעבע־דיקע שטראלן, וועלכע האבן אזוי געפינ־קעלט אין זייערע קליינע אייגעלאך, האט באמת דערוועקט די באגייסטערונג ביי דעם גאנצן עולם און עס האט זיך געפילט די מכשות'דיקייט פון אידישער דערציאונג פאר אידישער קינדער.

אויך דער קינדער ארקעסטער מיט זיי־נע 'אינסטרומענטן' האט געמאכט א גוטן איינדרוק. נאכהער קומט שוין ארויס דער שול כאר, און זינגט שוין מיט זיכערקייט "א. אידישע שול,". "א. חנוכה," און נאך פיל אנדערע פאלקס־לידער. דער סעקרע־טאר פון דער שול, חיים אייזנשטיין, באַ־גריסט דעם עולם, די קינדער, און שטעלט זיך אפ, זאגנדיק : "אט האבן שוין אונ־זערע קינדערלאך ארויסגעגעבן אן איינע־נעם זשורנאל, פון זיי געשריבן, וועלכער רופט זיך "ערשטע טריט". דאס איז פאר קאלנארי א היסטאָרישע פאסירונג, א דע־זולטאט פון קארגע 3 יאר שול־ארבעט." און ער בעט דעם עולם, אז אלע זאלן זיך פארזיכערן מיט דעם ערשטן קינדער זשורנאל "ערשטע טריט".

דער פרינציפאל פון דער שול, מר. א. פראוואטינער, זאגט ארויס זיין פרייד צו זעען אזא באגייסטערטן עולם, — "אבער, מיר לערער, וואלטן געווען מער צופריד־ן, ווען איר קומט צו אונז ניט נאר מיום־טוב ליום־טוב" — האט ער געזאגט, — "נאר ווען איר קומט דא צו אונז אין די וואכע־דיקע טעג. דאן, וואלט איר עלטערן, גע־נומען א גרעסערן אינטערעס אין דער דער־ציאונג פון אייערע קינדער".

באלד עפנט זיך ווידער דער פארהאנג און עס קומט פאר א שיינער טאנץ פון די עלטערע קינדער פון שול, און דא הערט זיך ווי ארומיקע פרעגן : "דאס לערנט מען אלץ דא אין שול ? "

דער פארזיצנדער א. פערעלמאן רופט ארויף דעם געוועזענעם פארזיצנדער, מר. ל. פאפערני, און ער שטעלט זיך אפ אויף דער גוטער ארבעט פון חבר פאפערני, און אין נאמען פון שול קאמיטעט פרעזענטירט ער אים מיט א גאלדענעם רינג מיט דער אויפשריפט י. ל. פרץ־שול.

אויך דאס קינד חיים שיינין, וועלכער איז דער פארזיצער פון די קינדער, באַ־גריסט חבר פאפערני, און פרעזענטירט אים מיט דעם זשורנאל "ערשטע טריט".

חבר פאפערני ענטפערט : "אט דער רינג איז פאר מיר אזוי סימבאליש, שיינט ווי עס שיינט אונזער שול. נאך מיט 30 פאר מיר מיט זיין העלער שיין פונקט אזוי יאר צוריק, ווען די כוואליע פון אסימילא־ציע איז געווען גרויס, זיינען געקומען דער זייד מיט זיינע אייניקלאך שריפטשטע־לער, און האבן אונז געמוטיקט, ביז עס איז אויסגעוואקסן א פרעסע, און היינט שולן, — און דאס איז דאך דער אנהויב. מיר האבן נאך פיל צו טאן".

צום סוף פירן די קינדער אויף אן איין אקטער "חנה מיט די זיבן זין", וועלכער איז דורכגעפירט געווארן זייער שיין. די קינדער האבן אלע גוט געשפילט. אין אל־געמיין איז דער גאנצער קאנצערט געווען אן אמת'ער יום־טוב פאר אט די אלע וועלכע זיינען געקומען. א הארציקע באַ־גריסונג קומט די לערער פון שול, פאר דער גוטער ארבעט.

אויך דער זשורנאל "ערשטע טריט", איז באמת אן איבעראשונג פאר אלעמען, און עס איז ווינשנסווערט אז אלע, וועלכע זיי־נען פאראינטערעסירט, זאלן זיך ווענדן צום פרינציפאל פון פרץ־שול, וועט מען זיי דעם זשורנאל צושיקן.

מ'קאן שוין זעען די ווארצלען פון דער קאלנאריער פרץ־שול.

NEW PALACE THEATRE

היינט

רעגינאלד דעני, אין

"וואס פאר א מאן"

אויך קאמעדיע, נייעס, פיטשורעטס

אייער גוט באקאנטער בוטשער

הערשל אקערמאן

האט דערעפנט א בוטשער שאפ

אין 702 סעלקירק עוועניו

פון דער שטאט קאמיטע

איך בעט אלעמען מיך צו פאטראניזיר־ן.

מיר פארקויפן די בעסטע רינדערנע פלייש, 11 סענט א פונט

קעלבערנע — 13 סענט א פונט

טעלעפאנירט 55 435

פאר אייער אָרדער און מיר וועלן אים פינקטלאך דעליווערן

קאנטרי אָרדערס שנעל אטענדעט

לייגט אוועק דעם אונטער־שייד אין אייער פאקעט.

גוטע דראי קליינינג אויף סוטס און דרעסעס פון

$1.00

טעל. 37 266

PERTH DYE WORKS LTD.

וואנצן און קאקראוטשעס

פארניכטעט. ארבעט גאראנטירט

CHARLES RIESS & CO.

376 Colony St. Phone 33 529

Classified Section — קלאסיפייד סעקשען

כאעציערע פריין פאר ארווערטייזינג אין דער קלאסיפיצירטער אפטיילונג

אלץ מאר 5 ס. פטר "אייטם ליין" — פאר 3 מאנאטן $2.15

פאר א וואר 20 ס. — פאר 6 מאנאטן $4.00

פאר א יאר 75 ס. — פאר 1 יאר $7.50

:: צו פארקויפן ::
FOR SALE

צו פארקויפן א 4 רום סעמי מאדערן קאַ־טעדזש אין אבערדין עווענוי, ניט ווייט פון מיין סטר. פריז $1.000. קעש $300 באלאנס זייער לייכטע אויסצאלונגען. א גרויסע מציאה.

סוויטס פון 3 און 4 רומס צו פארלענטן אין פארשיידענע בלאקס. מעסיקער רענט. אינשורענס פאר אלערליי צוועקן.

געלט צו לייען אויף 7 פּראָצענט.

Sheps Agencies Ltd.

804 מיין סטריט

טעלעפאנס 761 55 און 807 53

אין פעלעס טעאטער

היינט ווער געווען דאס זייער אינטע־רעסאנטע בילד, "וואס פאר א מאן", מיט רענינאלד דענני, אין דער הויפט ראל. דאס איז זיין ערשטע ריידנדיקע בילד — א ראָאָט פון שפאנונג און אינטערעס. עס ווערט אויף געווען אן אמווירנדיקע קאַ־מעדיע, נייעס און פיטשורעטסס.

צוליב נייי־יאר וועט דער פעלעס טעא־טער זיין אפן דאנערשטאג פון 12.30 ביי־טאג.

—(::)—

א קאנקורענץ צו שפייזן הונגעריקע

(שלוס פון זייט 2)

די קארפן פון דער אלטער אידישער גע־ווערקשאפטן האבן שטארק הנאה גע־האט — "כאשר אהב", האט די ציישונג וואס האט געמאכט דעם געשמאק צו־מעס דערלאנגט א "גוט מארגן" אז עס האט זיך געשעגט הערן ביי אייך אין קאנאדע . . . אבער ווען מען האט דער־קערט מיט א טאג שפעטער, דעם גוט יאר . . . האט ער זיך געהערט נאך ווי־טער ווי ביי אייך ! . . . עס איז געווען ריטטיק ליהודים, היימלאך, לעבעדיק, ממש א מחיה ! א איד טאר דאך ניט חר־שד זיין קיינעם. א איד טאר ניט טראַכ־טען אז די שטיקל ארבעט פון שפייזן די הונגעריקע איז צוליב איינענע נוצ; צוליב פאפולאריטעט, אדער פארדעקן די שמוציקע הענט. דאס איז ניט אידיש־לאך, מען מוז אויף אלעמען "מלמד זכות" זיין. מען טאר ניט זיין קיין "מלמד" חובה, אלס איד בין איך דערי־בער געצוואונגען צו זאגן בלויז אין קורצע ווערטער : "א קאנקורענץ צו שפייזן די הונגעריקע ! . . . "

טראַסטיס סייל

האלסייל סטאק פון דריי גודס, מענס פוירנישינגס, קלאדינג , בוטס און שיך און א. וו., אין וויניפעג, מאני־טאבא.

ביי אקשען וועט פארקויפט ווערן אין אפיס פון די טריידערס טראסט קאמפאני, 400 יוניאן טראסט בילדינג, וויניפעג, דינסטאג דעם 6טן יאנואר, 1931, 11 אויינער אינדערפרי, צו א רייט אויפן דאַ־לאר דער סטאק און פיקסטשורס וואס באלאנגט צום עסטייט פון מ. סאראנאוו.

סטאק לויטן אינוועטאר $11.185.01
פיקסטשורס לויטן ליסט 102.00

$11.287.01

טערמס:—קעש, אדער איין פערטל קעש, באלאנס אין צוויי, פיר און זעקס מאנאטן מיט אינטערעסט צו א רייט פון זיבן פראָ־צענט פער אנום סעקיורד. דעם סטאק קאן מען באטראכטן אויפן פלאץ אין 192 לאַ־נאן עוו., וויניפעג. די אינווענטארי און אל־דערע אינפארמאציע צו באקומען, זיך וועגן־דיק צו דעם אפיס פון די אונטער־געשריבענע.

דאטירט אין וויניפעג, מאניטאבא, דעם 29טן דעצעמבער, 1930.

THE TRADERS TRUST COMPANY
Union Trust Building
Winnipeg, Man.

הרב מתתיהו קליין ע"ה

חננו משתתפים בצערו הגדול של חברנו א. קליין ומשפחתו בהלקח כחם אביהם עטרת ראשם.

בעבודתו על שדה החנוך העברי יתנחם.

ועה"ח והמורים של תלמוד התורה

זעט אונזערע נייע ספרינג סחורות

א גרויסער אויסוואל פון וואס אויסצוקלייבן

Dominion Furniture Co., Limited

499 NOTRE DAME AVENUE

PHONES: 86 195 — 87 873

:: פערזענלאכעס ::
PERSONAL

PROF. SCOTT 88 106

290 פארטערדש עוו. איבער לייסאום מעאטער נייסטע בעסטע פאקס מראט און וואלץ סטעפס קלאסן און סטריקסלי פריוואטע לעקסאנס. פולער קורס פון לעקסאנס $5.00.

ראָבערט גרעי סקול פון פיזישער קולטור

83 באלטאראל פלייס, טעלעפאן 409 39.

R.B. ORMISTON

פלאריסט

צוויי סטארס צו אייער באדינונג

96 Osborne St., Phone 42 386

340 Portage Ave., Phone 24 791

בלומען טעלעגראפירט איבעראל

לייף אינשורענס

בעסער צו האבן א פאליסי און ניט דאַרפן עס, אייידער דארפן דאס און ניט האבן.

P. A. TEMPLETON

807 Electric Railway Chambers

Phone 89 688

אאקטיוו מעסענדזשער

טעלעפאן 26 062

באיס, מאטאר־סייקלס, טראקס. דעליווערי אין אלע אירע בראנצעס.

AACTIVE MESSENGER SERVICE

119 Albert Street

טייפּרייטערס

באנקראט סייל, רעמינגטאן, אנדערוואוד, וואודסטאק און א. וו.

T. A. WEIR

Ph 28 800 247 Notre Dame Ph. 24 783

LIGHTFOOT'S TALLY HO'S

פאר שלינן פארטיס

Phone 86 067 Evenings 23 258

פארלאנגט פויריטשער, האוזהאלד גודס, טולס, מערטשענדייז און בענקראפט סטאק. מיר פארקויפן צו דעם העכסטן אנבאטער ביי פאבליק אקשען.

J. WACHNIAK

באנדער אקשעניר און אפשאצער

J. SENYK, Clerk

245 DUFFERIN AVE.

הויפט אפיס און אקשען רומס

טעלעפאן 189 55

621 סעלקירק עוועניו — ברענטש.

רעזידענץ פאן 228 55

נעשעפט געלעגנהייטן
Business Opportunities

אפארטמענט בלאק, 11 סוויטס, יער־לאכער רענט $5.400. פריז $30.000. וועט נעמען אין אויסבייט.

גראסערי און קאנפעקשענערי שטעטל פון 700, סטאק $1.200, פיקסטשורס $450, רענט $25 א מאנאט. אומזאץ $13.000.

SCOTT REALTY CO. Ltd.

11 C.P.R. Office Bldg. Phone 89 644

פלין־פלאן, א גראסערי צו פארקויפן אין א שטעטל מיט אגריקולטורל קאנקו־רענץ. קיין טשיין סטארס. א זיכערער נע־שעפט פאר מאן מיט $3.000 קעש.

גראסערי אין בומשער, ארבעטער באַ־פעלקערונג. קיין טשיין סטאר קאנקורענץ סטאק און פיקסטשורס $1.500. רענט מיט 4 רומס, $40. סיילס ביז $1.500 א מאנאט.

פארלאנגט, מאנופעקטשורינג ביזנעס. געשעפטסלייט מיט געלט גרייט צו אינ־וועסטירן אין ראיעלע אונטערנעמונגען.

אויב איר ווילט א געשעפט, זעט

ח. פערלמאן און ג. זעלטשען

MUTUAL AGENCIES

874 Main St. Phone 51 000

:: צו פארענטן ::
FOR RENT

באלטיק אפארטמענטס

מאניטאבא עווע.

צו פארענטן 3 און 4 רום סוויטס, ניי דעקארירט. סטרינג באלקאניס. מעסיקע רענט

זיך ווענדן צום קערטייקער

סוויט "די." טעלעפאן 668 56

צו פארענטן 1 אדער 2 רומס, נעפויר נישט אדער ניט. זיך ווענדן אין 511 מעגנוס עווענוי.

עס איז בלויז א פראגע פון מינוטן

אריינצושטעלן אן "ער" אין

"דאָס אידישע וואָרט"

אייער טעלעפאן וועט אונז דער־גרייכן אין געצייטלטע סעקונדן טעלעפאנירט

52 213

און אייער "ער" וועט דערשיינען אין דער זעלביקער אויסגאבע

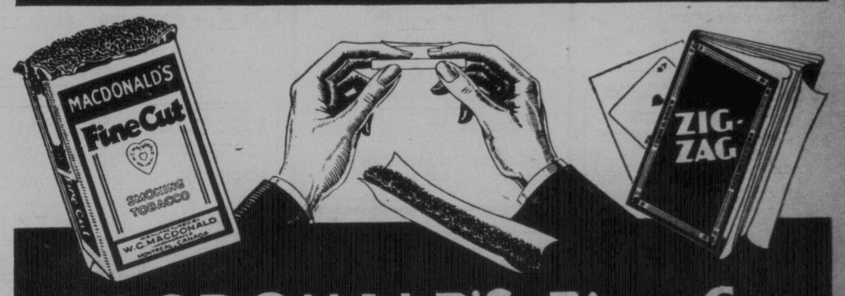

MACDONALD'S Fine Cut

מיט זיג - זאג סיגארעט פאפיער צוגעלעגט

סייל פאַסטערס

געמאכט

אין 24 שעה

שיין און צוציענד

ביי

"דאָס אידישע וואָרט"

מיר האָבן אן אויסוואל פון הונדערטער קאטס פון די לעצטע צייכענונגען צו באצירן די פאסטערס

מיר טוען די גאנצע ארבעט

שיקט אונז בלויז אריין די פרייזן פון די ארטיקלען וועלכע איר ווילט ארויס־שטעלן אויפן סייל — און מיר טוען שוין פאר אייך דאס איבעריקע

שרייבט אין וועלכער שפראך איר ווילט צו

THE ISRAELITE PRESS LIMITED

165 Selkirk Ave. Phones: 52 213 - 55 409